

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2015

Václav Michovský

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Václav Michovský

**Mediální obraz fanouškovské kultury na
stadionech Gambrinus ligy v sezoně
2013/2014**

Bakalářská práce

Praha 2015

Autor práce: **Václav Michovský**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Jan Halada, CSc.**

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

MICHOVSKÝ, Václav. *Mediální obraz fanouškovské kultury na stadionech Gambrinus ligy v sezoně 2013/2014*. Praha, 2015. 71 s. Diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Jan Halada, CSc.

Abstrakt

Cílem této práce je popsat mediální obraz fanouškovské kultury na českých fotbalových stadionech v sezoně 2013/2014. Právě v tomto ročníku Gambrinus ligy totiž na tribunách došlo k několika událostem, které obrátily pozornost médií, fotbalové asociace i široké veřejnosti k problematice chuligánství.

Šlo především o výtržnosti v poločase utkání 21. kola mezi Baníkem Ostrava a Spartou Praha. Po něm se Fotbalová asociace České republiky rozhodla důsledně dodržovat všechna bezpečnostní opatření a rozhodčím nařídila přerušovat zápasy i v momentě, kdy část hlediště začne vulgárně skandovat nebo rozvíjet vulgární, rasistické či jinak urážející transparenty. Tento postoj však rozezlil i dosud spíše pasivní diváky a napětí na stadionech naopak eskalovalo. Výsledkem toho byly další tři výrazné aféry, kterým se tato práce bude věnovat: fanouškovské nepokoje při pražském derby mezi Spartou a Slavií, utkání Sparty v Teplicích a finále Poháru České pošty.

Zkoumanými médii budou *Mladá fronta DNES*, jakožto nejčtenější seriózní deník u nás, a *Sport*, jediný tuzemský ryze sportovní deník. Výzkum bude omezen i časově, a to vždy na období začínající pět dnů před datem daného utkání a končící dva týdny po něm.

Abstract

This Bachelor's thesis aims to describe the media image of fans culture in Czech football stadiums in season 2013/2014. Many events happened in this particular season of Gambrinus League that then turned attention of media, the Czech Football Association and the general public to hooliganism.

Especially, it was the disturbance during the half-time break of Baník Ostrava vs Sparta Prague match. After the match, the Czech Football Association decided to follow safety standards strictly and told the referees to interrupt matches when vulgar chants or offensive banners appear. However, this attitude of the Czech Football Association made football fans even more angry and tension in the stands escalated. This brought three other significant affairs, which this paper includes – the Prague derby between Sparta and Slavia, Teplice vs Sparta match and the Česká pošta Cup Final.

The research is based on the observations from the following media: *Mladá fronta DNES*, the most read Czech broadsheet, and *Sport* – the only Czech daily newspaper focused solely on sport.

Klíčová slova

Fotbal, Gambrinus liga, chuligánství, fanoušci, mediální obraz

Keywords

Football, Gambrinus liga, Gambrinus League, hooliganism, fans, media picture, media image

Rozsah práce: 135 215 znaků, 75 NS

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 4. 5. 2015

Václav Michovský

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. PhDr. Janu Haladovi, CSc. za odbornou pomoc při psaní této bakalářské práce.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Michovský Václav	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2012/2013	
E-mail diplomantky/diplomanta: vaclavmichovsky@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: žurnalistika/prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální obraz fanouškovské kultury na stadionech Gambrinus ligy v sezóně 2013/2014	
Předpokládaný název práce v angličtině: Media image of fans culture in Gambrinus liga stadiums in season 2013/2014	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí) LS 2014/2015	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Cílem této práce je popsat mediální obraz fanouškovské kultury na českých fotbalových stadionech v sezóně 2013/2014. Právě v tomto ročníku Gambrinus ligy totiž na tribunách došlo k několika událostem, jež rozsahem, který jim byl v médiích věnován, častokrát zastínily sportovní stránku věci. Šlo především o výtržnosti v poločase utkání 21. kola mezi Baníkem Ostrava a Spartou Praha, které přiměly Fotbalovou asociaci ČR začít tento problém řešit. Přijatá opatření se však u fanclubů nesetkala s pochopením a napětí na stadionech naopak eskalovalo. Kvůli vulgárním pokřikům byly opakovaně přerušovány zápasy, finále národního poháru se preventivně muselo odehrát před poloprázdnými tribunami... Ve své práci se nejprve zaměřím na fenomén fanouškovství obecně, poté nejvýraznější aféry popíšu a zjistím, jak o nich referoval deník Sport a sportovní rubrika MF DNES. Provedená kvalitativní i kvantitativní analýza mi umožní provést závěrečnou komparaci, která bude hlavním výstupem této práce.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1. ÚVOD Základní charakteristika tématu / nastínění fanouškovské kultury na českých stadionech a objasnění výjimečnosti zkoumané sezóny 2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA 2.1 Metody práce 2.2.1 Kvantitativní analýza 2.2.2 Kvalitativní analýza 2.2 Mediální obraz 3. PROFILY VYBRANÝCH MÉDIÍ 3.1 Profil deníku Sport / představení jediného českého sportovního deníku	

- 3.2 Profil sportovní rubriky MF DNES / představení sportovní rubriky listu
- 4. FENOMÉN FANOUŠKOVSTVÍ
  - 4.1 obecné sociální a psychologické souvislosti / chování lidí v davu
  - 4.2 situace v jiných evropských zemích
- 5. POPIS NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH UDÁLOSTÍ
  - 5.1 Výtržnosti při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha
  - 5.2 Rizikové pražské derby Sparta – Slavia
  - 5.3 Přerušování utkání kvůli vulgárním pokřikům na příkladu utkání Teplice - Sparta
  - 5.4 Preventivní omezení kapacity stadionu při finále Poháru České pošty
- 6. OBSAHOVÁ ANALÝZA
  - 6.1 Deník Sport
  - 6.2 MF DNES
- 7. SYNTÉZA
- 8. ZÁVĚR

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Analyzovat budu články, které k tématu vyšly v deníku Sport, jakožto jediném českém ryze sportovním deníku, a v Mladé frontě DNES, která má širokou sportovní rubriku a bude zastupovat všeobecně zaměřený seriózní deník.

Časově budou zkoumané materiály omezeny tak, aby kopírovaly termínovou listinu ligové sezóny 2013/2014 od prvního do posledního kola, a to s dvoutýdenním přesahem na každé straně (tedy období od 8. 7. 2013 do 15. 6. 2014).

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvantitativní a kvalitativní analýza, komparace

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

- 1) Osvaldová B.; Halada, J. a kolektiv: *Praktická encyklopedie žurnalistiky*; Praha: Libri, 1999.
Praktická příručka, která v přehledných a výstižných heslech objasňuje pojmy spjaté s celou šíří žurnalistiky od klasického pojmosloví až po nová média.
- 2) Trampota, T.; Vojtěchovská, M. *Metody výzkumu médií*; Portál: Praha, 2010.
Kniha si klade za cíl seznámit čtenáře s metodami využívanými při výzkumu médií, a to jak v komerční, tak akademické rovině. Výklad je doplněn o názorné příklady z českého prostředí.
- 3) Jiráček, J.; Köpplová, B. *Média a společnost*; Portál: Praha, 2010.
Základní uvedení do studia médií z hlediska sociálněvědní disciplíny mediální studia v podání dvou autorů se značnou teoretickou i praktickou zkušeností v oblasti fungování médií v České republice.
- 4) Bognon, P.; *The anatomy of Sports Fans: Reflections on Fans & Fanatics*; BookSurge Publishing, 2009
Autor v knize vysvětluje fenomén fanouškovství a jeho vztah k fanatismu, od kterého bylo slovo „fanoušek“ odvozeno. Dále popisuje historické,

psychologické a sociologické aspekty sportovního fanouškovství.

- 5) Wenner, L.; Media, Sports, and Society; Sage Publications, 1989
Kniha nabízí základ pro výzkum v oblasti sportovní komunikace a popisuje vztah mezi sportem, jeho účastníky či fanoušky a médii.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

- 1) Srovnání obrazu fanouškovské kultury v mainstreamových médiích a fanouškovských médiích / Jan Huk; vedoucí práce Jan Halada; oponent práce Ondřej Trunečka
- 2) Mediální obraz fotbalu ve zpravodajském servisu ČTK v letech 2000-2010. / Jan Slomek; vedoucí práce Ludmila Trunečková; oponent práce Jiří Kraus
- 3) Komunikační aktivity sportovního klubu FC Barcelona v letech 2010-2011 / Jan Tyle; vedoucí práce Jan Halada; oponent práce Jan Křeček
- 4) Český fotbalový měsíčník Hattrick v letech 1999-2009 / David Čermák; vedoucí práce Jiří Kraus; oponent práce Ondřej Zamazal
- 5) Evropský šampionát ve fotbale (Euro 2008) ve zpravodajství agentur ČTK a Rebel / Martin Jůzek; vedoucí práce Ludmila Trunečková; oponent práce Jan Halada
- 6) Problematika stranění v médiích na příkladu fotbalového zpravodajství o SK Slavia Praha a AC Sparta Praha v deníku Sport / Jana Myslivcová; vedoucí práce Tomáš Trampota
- 7) Odras společenských změn v období září 1938 - prosinec 1939 ve fotbalovém prostředí podle časopisu Rekord / Alexandr Kliment; vedoucí práce Petr Bednařík
- 8) Srovnání zpravodajství ČTK, MF Dnes a Sportu z fotbalového mistrovství Evropy 2008 / Jiří Mahr; vedoucí práce Ludmila Trunečková; oponent práce Jan Halada
- 9) Systém práce s fanoušky AC Sparta Praha fotbal, a.s. v období září 2004 až březen 2009 a návrhy na jeho zdokonalení / Eva Myšková; vedoucí práce Jan Halada
- 10) Časopis Sparta do toho! a jeho pozice v komunikaci klubu / Martina Pavlová ; vedoucí práce David Lukšů
- 11) Korupční aféra v první fotbalové lize v agenturním zpravodajství ČTK a jeho využití v deníku Sport a Hospodářských novinách / Radek Wíglasz; vedoucí práce Ludmila Trunečková; oponent práce Jan Halada

Datum / Podpis studenta/ky

26. 5. 2014

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga pedagožky/pedagoga	..... Datum / Podpis

Obsah

ÚVOD.....	2
1. POPIS NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH UDÁLOSTÍ.....	4
1.1 <i>Výtržnosti při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha.....</i>	4
1.2 <i>Rizikové pražské derby Sparta – Slavia.....</i>	5
1.3 <i>Přerušování utkání kvůli vulgárním pokřikům a pyrotechnice na příkladu zápasu Teplice – Sparta.....</i>	5
1.4 <i>Preventivní omezení kapacity stadionu při finále Poháru České pošty.....</i>	6
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	7
2.1 <i>Metody práce.....</i>	7
2.1.1 <i>Kvantitativní analýza.....</i>	7
2.1.2 <i>Kvalitativní analýza.....</i>	8
2.2 <i>Mediální obraz.....</i>	8
3. PROFILY VYBRANÝCH MÉDIÍ.....	10
3.1 <i>Sport.....</i>	10
3.2 <i>Mladá fronta DNES.....</i>	12
4. FENOMÉN FANOUŠKOVSTVÍ.....	15
4.1 <i>Původ násilí na stadionech.....</i>	16
4.2 <i>Sociální a psychologické souvislosti.....</i>	18
4.2.1 <i>Chování lidí v davu.....</i>	20
4.3 <i>Typologie návštěvníků fotbalových utkání.....</i>	21
4.3.1 <i>Sportovní diváci.....</i>	21
4.3.2 <i>Sportovní fanoušci.....</i>	21
4.3.3 <i>Hooligans (chuligáni).....</i>	22
4.4 <i>Hooligans a fanouškovská kultura u nás a v jiných vybraných evropských zemích.....</i>	24
4.4.1 <i>Anglie.....</i>	25
4.4.2 <i>Československo a Česká republika.....</i>	27
4.4.3 <i>Skotsko.....</i>	30
4.4.4 <i>Německo.....</i>	31
4.4.5 <i>Itálie.....</i>	32
4.4.6 <i>Španělsko a Francie.....</i>	32
4.4.7 <i>Polsko a Slovensko.....</i>	33
5. OBSAHOVÁ ANALÝZA.....	35
5.1 <i>Sport.....</i>	35
5.1.1 <i>Mediální obraz výtržností při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha.....</i>	35
5.1.2 <i>Mediální obraz rizikového pražského derby Sparta – Slavia.....</i>	38
5.1.3 <i>Mediální obraz utkání Teplice – Sparta.....</i>	41
5.1.4 <i>Mediální obraz finále Poháru České pošty.....</i>	44
5.1.5 <i>Přehled vydaných článků ve Sportu a jejich kvantitativní analýza.....</i>	47
5.2 <i>Mladá fronta DNES.....</i>	51
5.2.1 <i>Mediální obraz výtržností při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha.....</i>	51
5.2.2 <i>Mediální obraz rizikového pražského derby Sparta – Slavia.....</i>	55
5.2.3 <i>Mediální obraz utkání Teplice – Sparta.....</i>	59
5.2.4 <i>Mediální obraz finále Poháru České pošty.....</i>	61
5.2.5 <i>Přehled vydaných článků v MF DNES a jejich kvantitativní analýza.....</i>	62
ZÁVĚR.....	66
SUMMARY.....	69
POUŽITÁ LITERATURA.....	70

Úvod

V sezoně 2013/2014 získala titul mistra Gambrinus ligy Sparta Praha a stejný celek ovládl i Pohár České pošty, takže dosáhl na populární double – prvenství ve dvou nejvýznamnějších českých soutěžích. Nebyla to však sportovní stránka věci, kterou média i veřejnost v poslední fázi ročníku řešila nejvíc. Během poločasové pauzy utkání 21. kola mezi Baníkem Ostrava a Spartou se přímo na tribunách ostravského stadionu poprali radikální fanoušci obou týmů nejprve mezi sebou a následně i se zasahujícími policisty. Ohnisko konfliktu se pak navíc přesunulo do sektorů, v nichž seděli slušní diváci včetně rodin s dětmi. Drama, ve kterém šlo bez nadsázky o život, přenášela v přímém přenosu Česká televize.

Po těchto děsivých událostech začala Fotbalová asociace České republiky (FAČR) podnikat kroky vedoucí ke kultivaci prostředí na českých stadionech, jenže si pro boj s chuligány nevybrala nejlepší způsob. Na pokyn FAČR začali rozhodčí přerušovat utkání v momentě, kdy část hlediště skandovala vulgární pokřiky nebo roztahovala rasistické či jinak urážející transparenty. Fanoušci vyjadřovali svou nevoli proti tomuto opatření, a zároveň posměch nad bezradností asociace zvýšenou frekvencí vulgárních urážek, které směřovaly především k předsedovi FAČR Miroslavu Peltovi. Kdyby tedy sudí striktně dodržovali pokyny a po třech přerušeních měli utkání předčasně ukončit, nedohrál by se snad žádný zápas. FAČR tak v obavách z neregulérnosti soutěže postupně přestala původně nekompromisní nařízení prosazovat a jeho nerespektováním tak vlastně sama sobě podkopala autoritu.

Tato práce zkoumá, jak se nastíněná kauza projevila v servisu dvou vybraných tištěných médií – deníku *Sport* a *Mladé fronty DNES*. Pro výzkum byly vybrány čtyři hlavní kauzy – již zmíněné utkání Sparty v Ostravě, tradičně vypjaté pražské derby mezi Spartou a Slavií, duel Sparty v Teplicích, po němž mohl pražský tým v případě vítězství slavít získání titulu, a finále Poháru České pošty. Zkoumané období začíná v každém z těchto případů pět dnů před daným utkáním a končí dva týdny po něm.

Avšak ještě před tím, než autor práce provede obsahovou analýzu (kvantitativní i kvalitativní) zmíněných deníků ve stanoveném období, bude se práce zabývat fenoménem fanouškovství obecně. V úvodu také práce přinese přehled čtyř vybraných kauz, aby i nezainteresovaný čtenář získal povědomí o zkoumaném problému, objasní, jaké metody výzkumu budou použity, a ve stručnosti představí obě média, jejichž obsah bude předmětem výzkumu.

Struktura práce se mírně liší od schválených tezí. Popis nejvýznamnějších událostí se autor rozhodl přesunout hned na začátek, a to právě kvůli tomu, aby čtenář, který není se souvislostmi zkoumaných kauz obeznámený, o nich získal už v úvodu alespoň základní povědomí. Z výběru a popisu těchto čtyř kauz rovněž plyne, že práce nezkoumá sezonu 2013/2014 v celé její délce, jak by se mohlo zdát podle názvu, ale zaměřuje se výhradně na její závěrečnou část. Je to proto, že až do utkání Ostravy se Spartou neřešil český fotbal s fanoušky žádné výrazné problémy a podíl článků s fanouškovskou tematikou by proto byl mizivý. Konečné syntéze potom není věnována samostatná kapitola, jak je uvedeno v tezích, ale v rámci snížení celkového počtu stránek a s tím spojeného snazšího čtení práce, je tato pasáž součástí závěru.

Poslední mírnou úpravou oproti tezím je rozšíření kapitoly o fenoménu fanouškovství, která je dle názoru autora důležitá pro pochopení širších souvislostí a možnost srovnání se situací v ostatních evropských zemích.

1. Popis nejvýznamnějších událostí

1.1 Výtržnosti při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha

Souboje ostravského Baníku s pražskou Spartou bývají vždy vypjaté. Jak na hřišti, tak v hledišti. Mezi oběma celky panuje vzájemná rivalita, jejich duely pravidelně sleduje nadprůměrná návštěva a bezpečnostní složky bývají během těchto utkání vždy v pohotovosti. V zápase hraném 22. března 2014 na Bazalech však sportovní rivalita přerostla přímo na tribunách v otevřené násilí, které vzedmulo vlnu reakcí a poznamenalo průběh celého zbytku sezony.

Konflikt vzplanul během poločasové pauzy. Spart'anští i ostravští chuligáni se silou snažili prorazit ploty oddělující jejich sektory, vytrhávali sedačky a společně se světlicemi je házeli na hrací plochu. Protože šlo o televizní utkání, vše se odehrávalo před objektivy kamer a televizní diváci tak mohli běsnění fotbalových chuligánů sledovat doslova v přímém přenosu. Jakmile se chuligánům podařilo překonat bezpečnostní bariéry, zasáhla policie. Zatímco část příznivců Baníku neváhala přítomné policisty fyzicky napadnout, další chuligáni se pokusili skrýt mezi řadovými diváky v přílehlém sektoru. Ohnisko konfliktu se tak pomalu přesunulo na tribunu, kde seděli mj. rodiny s malými dětmi. V tomto prostoru docházelo k bitkám mezi zástupci obou chuligánských táborů a policisty, kteří nakonec použili i slzný plyn.

Výsledkem bylo to, že druhý poločas utkání, ve kterém vedoucí Sparta nakonec jen remizovala s posledním Baníkem 1:1, začal s více než dvacetiminutovým zpožděním, ale hlavně jedenáct zraněných policistů, několik chuligánů, jednatřicet zadržovaných osob a hmotné škody ve výši asi 150 tisíc korun.¹

Tato aféra znovu otevřela diskuzi o problematice fotbalového chuligánství a jeho předcházení a trestání. Fotbalová generalita poněkolkáté začala hlasitě vyjadřovat své odhodlání v boji proti výtržníkům, znovu si začala domlouvat jednání s odpovědnými politiky a opět se začalo připomínat to, že v Česku chybí příslušná právní legislativa, podle které by bylo možné chuligány efektivně trestat. Zpřísněná bezpečnostní opatření, zavedená v reakci na události na Bazalech, ale vyvolala odpor v řadách ultras napříč

---

¹ Srov. ŠÍMA, Richard. Rvačka na Bazalech: Baníku hrozí zavření hřiště. Sport. 24. 3. 2014, s. 2.

všemi kluby a napětí mezi vedením FAČR a tábory vlajkonošů ještě eskalovalo. Jejich hněv se snesl především na osobu předsedy FAČR Miroslava Peltu.

1.2 Rizikové pražské derby Sparta – Slavia

Po excesech v Ostravě zasedl předseda FAČR Miroslav Pelta k jednacímu stolu společně s ministry vnitra a školství a slíbil, že asociace bude využívat maximum svých prostředků k tomu, aby kultivovala prostředí na českých stadionech. Bojovat se rozhodla i s vulgárními pokřiky, které shodou okolností většinou mířily právě na adresu nejvyššího muže českého fotbalu. Delegáti a rozhodčí dostali nařízeno, aby v případě násilných scén nebo výhrůžných projevů klidně i ukončili utkání. Jakmile vešlo toto ustanovení v platnost a začaly být kvůli neslušným pokřikům přerušovány zápasy, ocitl se v ohrožení i největší tuzemský duel – velké pražské derby mezi Spartou a Slavií. To logicky příznivci obou mužstev prožívají o něco víc než řadová ligová utkání, a tak hrozilo, že by se podle pravidel po několika přerušeních zápas ani nemusel dohrát.

K nejčernějšímu scénáři nakonec nedošlo a derby se dohrálo, ačkoli se chuligáni vulgárních pokřiků zcela nevyvarovali. Sparta svého úhlavního rivala porazila 3:0. Úplně hladce však tento velký zápas neproběhl. Stránky médií po zápase plnily vedle ryze sportovních zpráv také články poukazující na další násilnosti. Slávisté při tradičním pochodu na Letnou na Čechově mostě hromadně odpalovali pyrotechniku, spartané na sebe zase upozornili útokem na autobus s hráči Slavie, který zasypali púllitry a rozbili mu okno. Policie celkem zatkla 86 osob.² Slávističtí chuligáni i vedení vršovického klubu zpětně označili policejní zásah za nepřiměřený.

1.3 Přerušování utkání kvůli vulgárním pokřikům

a pyrotechnice na příkladu zápasu Teplice – Sparta

Čtyři roky čekala Sparta na titul a v případě vítězství v Teplicích si jej mohla 3. května 2014 s předstihem zajistit. Jenže duel na severu Čech nezvládla. Na Stínadlech prohrála 3:1, a tak mohla začít slavit až poté, co ztratila body i druhá Plzeň.

---

² TRUSINA, Radim. Pokřiky Smrt a Jude nevdá. Český fotbal třídí nadávky. *Mladá fronta DNES*. 14. 4. 2014, s. 1.

Na špatném výsledku přitom nesli svůj podíl viny i letenští fanoušci. Od začátku zápasu uráželi předsedu FAČR a vhadzovali na trávník pyrotechniku. Sudí Královec proto po několika minutách zápas přerušil, a když se znovu začalo hrát, Sparta poprvé inkasovala. Ve 13. minutě už rozhodčí kvůli neutichajícím vulgárním pokřikům na adresu Miroslava Pelty odvedl hráče do kabin. Když se potom trenér Sparty Vítězslav Lavička a kapitán David Lafata vydali umravnit „své“ fanoušky pod kotel, odpovědí se jim stala světlice, která přistála jen kousek od Lavičkových nohou. Poté, co byl zápas přece jen znovu zahájen, dostala Sparta další dva góly. Spart'anští hráči i jejich trenér se po zápase shodli, že je nucené pauzy vyvedly z tempa a společně s jejich špatným výkonem vyústily v první porážku v sezoně (3:1). Sparta se prohrou v Teplicích připravila o možnost oslavit titul přímo na hřišti a musela v pozdějším televizním utkání držet palce Jablonci proti Plzni. Baumit nakonec s Viktorií remizoval 2:2, a tak Sparta titul navzdory teplické porážce získala. Zůstala na něm však jistá pachů z chování jejích fanoušků.

1.4 Preventivní omezení kapacity stadionu při finále Poháru

České pošty

Národní pohár, oficiálním názvem Pohár České pošty, je po Gambrinus lize druhou nejprestižnější tuzemskou soutěží. Její vítěz automaticky získává právo startovat v Evropské lize. Cesta k poháru je obzvlášť náročná, protože se hraje vyřazovacím způsobem a jediné zaváhání tak může znamenat konec v soutěži. Do finálového boje o tuto trofej se v sezoně 2013/2014 probojovaly dva v té době nejlepší české kluby – Sparta a Plzeň. Finálový duel měl tedy nejlepší možné obsazení, a navíc jej hostil nejmodernější stadion v zemi – Synot Tip Aréna v pražském Edenu. Vyvrcholení poháru však ubralo na kráse rozhodnutí FAČR, pořadatele zápasu. Fotbalová asociace se rozhodla zastavit prodej vstupenek na obě podélné tribuny, lístky tak byly k dostání jen do sektorů vlajkonošů za bránami. Zhruba jednadvacetitisícová kapacita stadionu byla z bezpečnostních důvodů snížena přibližně na polovinu. Fanoušci nakonec zvolili poklidnější formu protestu a prvních třicet minut naschvál udržovali na stadionu hrobové ticho. Po něm spustili obvyklou salvu urážek mířených proti Miroslavu Peltovi a FAČR, ale rozhodčí Zelinka to přehlížel a finále se bez přerušování dohrálo. Po penaltovém rozstřelu v něm zvítězila Sparta, která získala ceněný double (vítězství v lize i v poháru v jedné sezoně).

2. Teoretická východiska

2.1 Metody práce

2.1.1 Kvantitativní analýza

Kvantitativní analýza patří k základním metodám výzkumu médií. Používá se buď k prozkoumání obsahu určitého média, případně k jejich vzájemnému porovnání, nebo bývá součástí komplexnějšího výzkumu v rámci zkoumání takzvaného nastolování agendy. Použití kvantitativní analýzy v této práci bude mít blíž k prvnímu uvedenému způsobu – pomůže při výzkumu obsahu deníku *Sport a Mladé fronty DNES* a k jejich srovnání. Sběr dat bude autorem proveden v klasických tištěných verzích obou deníků.

Pomocí kvantitativní analýzy lze zkoumat jak celou agendu média, tak i zastoupení vybraného tématu v jeho servisu. Právě to bude uplatněno v této práci. Cílem bude zjistit, nakolik se daná média ve vymezeném časovém období věnovala tématům, jež jsou předmětem zkoumání této práce (viz kapitola 1), a jak se jejich zájem o ně v průběhu času měnil. U příspěvků, které budou představovat jednotku měření³, ale autor nebude sledovat jen jejich příslušnost k jednomu ze čtyř stanovených témat, ale také jejich charakter (zda jde o texty zpravodajské či publicistické) a jejich informační hodnotu (zda jde o texty zaměřené výhradně na dané téma, či zda se jej týkají jen částečně).

Sběr dat bude probíhat v časově omezených obdobích, a to vždy s pětidenním předstihem a dvoutýdenním přesahem od termínu konání zkoumané akce, čili v uzavřeném intervalu dvaceti dnů (viz Tab. 1).

Tab. 1

<i>zápas</i>	<i>termín konání</i>	<i>zkoumané období</i>
Ostrava – Sparta	So 22. 3. 2014	Po 17. 3. – So 5. 4. 2014
Sparta – Slavia	So 12. 4. 2014	Po 7. 4. – So 26. 4. 2014
Teplíce – Sparta	So 3. 5. 2014	Po 28. 4. – So 17. 5. 2014
Plzeň – Sparta	So 17. 5. 2014	Po 12. 5. – So 31. 5. 2014

³ Jednotka měření je nejmenší prvek analýzy, který je brán v potaz. V tomto případě tedy každý jeden zkoumaný text.

„Kvantitativní metoda zkoumání má tu výhodu, že je přenositelná, poskytuje objektivní výsledky nezávislé na výzkumníkovi, který ji provádí, a výsledky (v zásadě statistické údaje) mohou být jasně a jednoznačně prezentovány v tabulkách a grafech. Charakteristickým znakem kvantitativní obsahové analýzy je vysoká míra strukturovanosti, a s tím spojený vysoký stupeň ověřitelnosti.“⁴ Mezi nedostatky kvantitativní obsahové analýzy patří především to, že ačkoli tato metoda umí nabídnout statistická data, podíly a závislostní korelace zkoumaných kategorií, nevysvětluje, proč tomu tak je a co to znamená. Proto se kvantitativní analýza často používá ve spojení s kvalitativní analýzou, která právě na tyto otázky odpovídá. Použití obou těchto metod se nazývá triangulace.

2.1.2 Kvalitativní analýza

Kvalitativní metody výzkumu se ptají zejména otázkami *Jak* a *Proč?*. Jejich charakteristickým prvkem je, že na rozdíl od kvantitativních metod nejsou standardizované a jejich součástí je přiznaná subjektivita, protože výzkumník je neoddělitelnou částí sběru dat. Nižší míra objektivity kvalitativní analýzy je některými odborníky považována za důvod k označení této metody jako neexaktní, tedy nevědecké. Další její nevýhodou je, že není replikovatelná, protože se změnou výzkumníka se nejspíš změní i výsledky zkoumání.⁵

Jednotlivé druhy kvalitativní analýzy umožní autorovi popsat, proč se v čase mění zájem médií o pozorovanou kauzu. S využitím narativní analýzy, která je součástí kvalitativních metod, autor popíše, jakým způsobem média o daných kauzách referovala z hlediska formy a struktury vyprávění, míry jeho subjektivity a dalších aspektů.

2.2 Mediální obraz

Mediální realita je obraz reality, který lidé vidí v médiích, zejména v televizi, ve filmu, na fotografiích nebo internetových stránkách. Slovo obraz znamená především reprodukci smyslově vnímatelného objektu. Mediální realitu pomáhají tvořit i ostatní média – tištěná i elektronická – která s využitím slovního opisu nebo zvukového

⁴ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-683-4, s. 103.

⁵ Srov. TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-683-4, s. 103.

záznamu nabízejí poměrně přesvědčivou představu o skutečnosti.⁶ V ideálním případě by se měla mediální realita překrývat s realitou objektivní, jenže to je v praxi nesplnitelný požadavek. Každé sdělení, každý obraz, v sobě totiž nese určité zkreslení ze strany zobrazitele včetně kultury, ve které byl vyprodukován a formován.

---

⁶ Srov. URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 230 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3563-4.

3. Profily vybraných médií

Cílem následující kapitoly je přiblížit dvě vybraná média, která budou v praktické části práce podrobena výzkumu, tedy *Mladou frontu DNES* a *Sport*. Jejich charakteristika nebude tolik zaměřena na historický vývoj, protože pro následné studium obsahů je důležitější spíš jejich současná podoba a struktura. Vznik a vývoj těchto novin tedy autor popíše jen ve stručnosti a poté už se bude věnovat jejich nynější podobě, respektive podobě, v jaké vycházela ve zkoumaném období. U obou periodik se přitom s ohledem na téma práce zaměří především na část věnovanou fotbalu.

3.1 Sport

Deník *Sport* je jediným ryze sportovním českým deníkem. V současnosti jej vydává společnost *Czech News Center* (dříve známá pod jménem *Ringier Axel Springer*) podnikatelů Daniela Křetínského a Patrika Tkáče, která je podle počtu čtenářů (bezmála 6 milionů)⁷ považována za nejsilnější tuzemský mediální dům. Vedle *Sportu* vydává mimo jiné ještě další dva deníky – nejčtenější český deník *Blesk* a další bulvární titul *Aha!*. Stoprocentním vlastníkem *Sportu* je od roku 2003.

Svého předchůdce má deník *Sport* v *Československém sportu*, který poprvé vyšel 3. ledna 1953, a to pod hlavičkou Státního tělovýchovného vydavatelství. V té době však nevycházel denně, ale nejprve dvakrát, a později s ohledem na velký čtenářský zájem třikrát až čtyřikrát týdně.⁸ V roce 1958 už *Československý sport* vycházel každý den mimo neděle a pondělí – první den v týdnu totiž vlastnilo monopol na vydávání novin tehdejší *Rudé právo*. O tuto výsadu však v roce 1965 přišlo, což sportovním fanouškům přineslo nově i pondělní vydání jejich oblíbeného titulu. Na svůj současný název si noviny počkaly do roku 1993, čili do vzniku samostatné České republiky.⁹

---

⁷ O nás. *CZECH NEWS CENTER a.s.* [online]. [2014] [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.cncenter.cz/clanek/1323/o-nas>

⁸ Srov. BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁹ Srov. RIETHOFOVÁ, Alžběta. *Vývoj periodika Československý sport od svého vzniku do roku 1988*. Praha, 2012. 60 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

V době tvorby této práce byl šéfredaktorem *Sportu* Lukáš Tomek, český sportovní novinář, který dříve působil na stejné pozici ve sportovní rubrice *Lidových novin*. V čele *Sportu* stojí od roku 2009, dříve v něm pět let působil jako zástupce šéfredaktora. Jeho zástupcem je Štěpán Filípek. Příspěvky s fotbalovou tematikou, které zkoumá tato práce, píše především redaktoři Stanislav Hrabě, Hynek Preisler, Jan Podroužek, Karel Häring, Michal Koštuřík, Petr Jindra, Jan Malý, Pavel Kalouš, Ondřej Škvor, Jakub Konečný a Richard Šíma.

Sport vychází v současné době denně, a to včetně nedělního vydání nesoucího název *Nedělní Sport*. Řazení jednotlivých sportovních odvětví je nestálé. Zpravidla však první stránky plní texty z fotbalového nebo hokejového prostředí v ucelených graficky odlišených blocích, a to podle toho, kterých zpráv z předešlého dne je v daném vydání více nebo kterým editoři přisuzují vyšší prioritu. Občas se na titulní stranu a první vnitřní listy dostane i jiný sport (tenis, zimní sporty), ale není to příliš častý jev. Stává se to obvykle tehdy, koná-li se v daném sportovním odvětví nějaká významná akce (např. tenisový Davis Cup nebo biatlonové mistrovství světa) a čeští sportovci na ní zaznamenají výraznější úspěch. Počet stránek *Sportu* také není pevně stanoven a ve všední dny osciluje mezi dvaceti a osmadvaceti stranami. Víkendová vydání jsou útlejší.

V závislosti na tom, co se aktuálně ve sportovním světě děje, se mění i vnitřní struktura listu. Pro potřeby této práce je nejdůležitější část, která se věnuje fotbalu. V průběhu fotbalové sezony jím pondělní vydání *Sportu* obvykle začíná. Deník přináší ohlédnutí za všemi odehranými zápasy uplynulého kola Gambrinus ligy, které sestává jak z psaných reportáží (jejichž rozsah závisí na atraktivitě utkání), tak grafických infopanelů, které stručně a přehledně zobrazují zahajovací sestavy, branky, karty, počet střel, rohů a diváků, jména rozhodčích a samozřejmě i výsledek zápasu. Redaktor, který má dané utkání na starost, zároveň v tomto grafickém přehledu uděluje hráčům, rozhodčím i fanouškům známky za předvedený výkon a hodnotí celkovou úroveň duelu. Pondělníky také přinášejí výsledky z nižších fotbalových soutěží (od Fotbalové národní ligy po krajské přebory, další obsah z amatérských soutěží nabízí středeční příloha Český fotbal) a několik článků z prostředí velkých evropských lig včetně jejich kompletní výsledkové listiny a průběžných tabulek.

V úterníku je prostor pro reportáž z pondělního dohrávaného utkání Gambrinus ligy a v případě, že se v daném týdnu hrají zápasy Ligy mistrů, tak i pro předzápasové články vztahující se k večerním utkáním. O den později pak vychází ohlédnutí za pohárovými duely. Totéž platí pro středeční a čtvrteční vydání. Důraz na referování o zápasech evropských pohárů byl ve zkoumané sezoně o to větší, že se jich poměrně úspěšně účastnily i dva české kluby – Slovan Liberec (došel do šestnáctifinále Evropské ligy) a Viktoria Plzeň (základní skupiny Ligy mistrů a následně osmifinále Evropské ligy). V týdenních cyklech, v nichž nejsou na programu žádné zápasy evropských pohárů ani národních reprezentací, zbývá v úterních až čtvrtečních číslech prostor na publikování „magazínových“ textů o vybraných fotbalových událostech, osobnostech, zajímavých statistikách, kauzách atp.

Páteční vydání přináší prognózy pro další ligové kolo a v posledních letech také na jedné dvoustraně souhrn výsledků a doporučení pro hráče tzv. Gambrinus Fanligy – internetové tipovací soutěže pro fanoušky Gambrinus ligy.

Ucelenou podobu mívají v průběhu týdne poslední tři strany *Sportu*. Na jedné z nich čtenář najde televizní program zaměřený na sportovní přenosy, křížovku, krátký box s informacemi o počasí a tiráž listu. Předposlední strana bývá věnována názorovým textům, komentářům fotbalových expertů v jejich pravidelných rubrikách (např. Přímý přenos Jaromíra Bosáka, Fotbalový glosář Štěpána Filípka nebo Přesné trefy Ladislava Vízka) a dopisům čtenářů. Poslední list pak z poloviny zabírá inzerce a zbylá část se dělí mezi rubriky s názvem Přestřelka Sportu, v níž spolu polemizují dva redaktoři, a Foto dne.

3.2 Mladá fronta DNES

Deník *Mladá fronta* vznikl 9. května 1945 jakožto list Svazu české mládeže. Prvním šéfredaktorem byl jeden ze zakladatelů Jaromír Halbhuber, známější pod příjmením Hořec. Na rozdíl od většiny listů té doby rostl *Mladé frontě* náklad i po únoru 1948, kdy ostatní vydavatelé bojovali s nedostatkem novinového papíru. *Mladá fronta* v té době dokonce zvýšila počet týdně vydávaných stránek z osmadvaceti na čtyřiatřicet.

Od padesátých let vycházela *Mladá fronta* pod hlavičkou Československého svazu mládeže. Výsadou listu byl fakt, že přes veškeré politické a společenské změny vycházel nepřetržitě a navíc stále pod stejným názvem, což se změnilo až v roce 1990, kdy někteří jeho redaktoři založili akciovou společnost *MaF, a. s.* a začali vydávat nástupnický titul – *Mladou frontu DNES*.¹⁰ Spojením *MaF* a společnosti *Socpresse* vznikla na sklonku roku 1991 *MAFRA*, jejímž většinovým vlastníkem se o tři roky později stal německý holding *Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft mbH*.¹¹ V roce 2013 získal vydavatelství *MAFRA Agrofert* Andreje Babiše, jemuž patří největší český vydavatelský dům dodnes.

Současná *Mladá fronta DNES* vychází šestkrát týdně – každý den kromě neděle. Skládá se z několika sešitů označených písmeny A až E (jejich počet je proměnlivý v závislosti na dnu v týdnu a různých přílohách). V sešitě A má zpravidla místo zpravodajství z domova, ekonomika a publicistika, druhý sešit bývá věnován regionální části listu (ve zkoumaných číslech tedy Praze), zpravodajství ze světa, kultury a sportu. V dalších sešitech čtenář najde různé přílohy (např. *Byznys speciál*, *Nová čeština*, *Test* apod.).

Nastíněné rozdělení ale v žádném případě neplatí bez výhrad. Důležitá zpráva ze světa se proto může objevit v prvním sešitu, celý druhý sešit může být věnován speciální příloze a sport společně s kulturou pak nalezneme až v sešitě C. Taková struktura se velmi často objevuje v pondělnících, kdy je po víkendu plném sportovních událostí tato část listu obsáhlejší a svými sedmi až osmi stranami vydá na samostatný sešit.

Zajímavé je řazení jednotlivých textů ve sportovní rubrice. Kromě zmíněného pondělního vydání, v němž jsou články řazeny v rámci samostatného sešitu klasicky odpředu podle důležitosti, je totiž jejich pořadí převrácené. Ve všech ostatních vydáních jsou sportu věnovány poslední tři až čtyři strany, takže čtenář hledající sportovní informace čte noviny odzadu. Nejdůležitější sportovní zpráva se nachází „na zádech“

¹⁰ Srov. BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

¹¹ Srov. HEJBAL, Dominik. *Působení pražských klubů v sezoně 2011/2012 české nejvyšší fotbalové soutěže v celostátních denících*. Praha, 2013. 64 s. Diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Jan Halada, CSc.

novin (obvykle se týká fotbalu nebo hokeje) a další texty jsou řazeny podle priority retrospektivně proti proudu listu.

Některé sportovní zprávy nebo jiné žurnalistické útvary se také nacházejí mimo sportovní rubriku, a to buď v názorové části novin v prvním sešitě (pokud svým významem přesahují sportovní prostředí), nebo častěji v regionální příloze. To platí obzvláště v případě zkoumaného pražského vydání. Na území Prahy totiž působí vrcholové týmy takřka v každém sportovním odvětví, takže se články o nich prostřednictvím vazby na domovský region mohou zařadit do této části novin, čímž se ušetří místo ve sportovní rubrice.

Šéfredaktorkou *Mladé fronty DNES* v době, v níž vycházela studovaná čísla, byla Sabina Slomková. Mezi sportovní redaktory se zaměřením na fotbal patřili především Jan Palička, Jaromír Novák, Radim Trusina, Miloslav Novák, Ervín Schulz, Petr Šedivý a David Čermák s Ondřejem Trunečkou.

4. Fenomén fanouškovství

Sport a jeho sledování patří k nejrozšířenějším fenoménům soudobé společnosti. Přenosy finálových soubojů světových či kontinentálních šampionátů napříč širokou paletou sportovních odvětví sledují po celém světě miliony diváků, ať už doma nebo před velkoplošnými obrazovkami na náměstích. Reklamní pauzy během Super Bowlu, finálového zápasu severoamerické ligy v americkém fotbalu, patří ke světově nejžádanějším inzertním prostorům pro zadavatele televizní reklamy. Podobně prestižní místa nabízí (především v evropském kontextu) souboje fotbalové Ligy mistrů. Masivní pokrytí sportu médii, vycházející z obrovského zájmu široké veřejnosti, přispívá k ještě větší popularizaci a komercializaci sportu a vede diváky nejen k obrazovkám, ale i přímo do hledišť.

Pro některé lidi se sledování vrcholového sportu stalo součástí jejich životního stylu. Slouží jim jako zábava a vytržení ze stereotypu pracovního týdne, obohacuje jejich prožitkovou sféru, poskytuje jim intenzivní emocionální a estetické prožitky, stejně jako možnost odreagování a psychického uvolnění.¹² Příznivě potom působí fenomén sportovního diváctví i opačným směrem, tedy od fanoušků k samotným aktérům. Bouřlivá atmosféra v hledišti pomáhá sportovcům k lepším výkonům a celkově zlepšuje dojem a prohlubuje zážitek ze sledování dané sportovní akce. Z pravidelných návštěvníků takových sportovních událostí se stávají fanoušci, kteří nakupováním oblečení, doplňků a dalších předmětů z fanouškovských kolekcí „jejich“ týmu či sportovce vyjadřují okolí své sympatie a navazují vztahy se stejně orientovanými příznivci. Sport tak tímto způsobem přispívá rovněž k procesu socializace.

Fanoušek však ve vývojové řadě návštěvníků sportovních stadionů zpravidla nebývá posledním stupněm a ve fotbalovém prostředí, na které se celá práce i tato její konkrétní část soustředí, to platí dvojnásob. Samostatnou skupinu tu tvoří příznivci tzv. ultras, starajících se o atmosféru v hledišti, a potom i problémoví chuligáni. Se zrodem této subkultury v 60. letech minulého století vzrůstala míra a četnost násilí na stadionech napříč Evropou. Brzy bylo jasné, že sport proti své vůli získává vedle už v té

---

¹² SEKOT, Aleš: Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni: in Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha, s. 180

době diskutované přílišné komercializace další a mnohem závažnější negativum – na stadionech přestávalo být bezpečno. Stále se zvyšující frekvenci násilností v hledišti začala reflektovat média a tento jev záhy přerostl v celospolečenský problém. Tento posun ještě akcelerovaly dvě katastrofy v 80. letech, při kterých v Bruselu (1985) a Hillsborough (1989) zahynulo celkem 135 osob.

Obsahem následující kapitoly tedy bude, jak je patrné z již uvedeného, fenomén fanouškovství s důrazem na jeden jeho aspekt, a to propojenost fandovství s násilím. Autor práce se na tomto místě pokusí interpretovat nejčastější teorie vysvětlující spojitost fanouškovství s násilím, definuje jednotlivé skupiny návštěvníků fotbalových utkání, připomene nejtragičtější události z historie a nastíní, jak se vyvíjela situace ohledně fanouškovské kultury v českém prostředí i v jiných evropských zemích.

4.1 Původ násilí na stadionech

Ještě dřív, než bude řeč o přítomnosti násilí v hledištích, je potřeba zaměřit se na propojení sportu a agrese obecně. Při byt' jen letném pohledu do historie totiž nelze přehlédnout skutečnost, že určitá vazba mezi těmito dvěma pojmy existovala od pradávna. Jednoduše proto, že sport je činnost, jejíž podstatou je boj a vzájemné soupeření. Ačkoli fotbal není typickým příkladem odvětví, v němž by o vítězi rozhodovala pouze fyzická síla, jako je tomu u bojových sportů, i na jeho vývoji se dá sklon k násilnostem dobře demonstrovat.

Zmínky o fotbale jsou mnohem staršího data než z roku 1863, kdy byla založena první fotbalová asociace, a sice Football Association v Anglii, jež je považována za kolébku fotbalu. Kopaná bavila sportovní nadšence dávno před tím, jen její podoba se v průběhu let a staletí postupně měnila a musela ve svém vývoji urazit dlouhou cestu, než dospěla k organizované a pravidly regulované hře. Právě starší podoby fotbalu ale umožňují pochopit, proč je fotbal od svých základů s násilím nevyhnutelně spojován.

Ve 14. století se fotbalové zápasy odehrávaly přímo v ulicích měst a na každé straně stálo mužstvo složené z několika desítek, leckdy i stovek hráčů. Jejich cíl byl stejný jako dnes – dostat míč do soupeřovy brány – jen s tím rozdílem, že bránou byla v této dřevní době fotbalu myšlena skutečná brána sousedního města či vesnice. Lišily se i prostředky, jakými bylo dovoleno vstřelení gólu dosáhnout. Hrál se bez pravidel

a povoleno bylo téměř vše, takže často docházelo ke konfliktům mezi hráči i diváky a stejně často i ke škodám na veřejném i soukromém majetku. Fotbal byl proto považován za obzvláště hrubou hru, jejíž obdivovatelé pocházeli téměř výhradně z nižších společenských vrstev, a v mnoha městech bylo dokonce jeho hraní zakázáno.¹³

Lepší pověsti se fotbal dočkal až poté, co se díky založení zmíněné Football Association institucionalizoval, získal svou regulovanou podobu zakotvenou v oficiálních pravidlech a začal se členit do jednotlivých pohárů a ligových soutěží. Propojení s agresí a násilím, které fotbal čerpá ze svých nejhlubších kořenů, však čas od času, a bohužel se vzrůstající frekvencí, vycházelo a vychází najevo i v době, kdy už má fotbal mnohem kulturnější a modernější podobu. Nebo možná právě proto. V komercializovaném sportovním světě už totiž nejsou výsledky týmu jen otázkou cti, úspěchu a neúspěchu, ale jde také o čistý byznys – vysoké prémie za vítězství v dotovaných soutěžích, příjmy ze vstupného či sponzorských smluv, které jsou přímo závislé na výkonnosti mužstva.

*„Především ve vrcholovém sportu se vítězství stává kořistí lovce medailí a rekordů, obchodem, takže sport přestává být čistou radostí, nadšením, euforií. Prohra se stává finančním krachem, nikoli pochopitelným smutkem, smířením, pokorou, inspirací, uznáním přednosti soupeře. Zůstává jen hostilita a agrese, ne však jako ventily přirozené bojovnosti, ale jako extrakt své nejextrémnější podoby. A ta má přesah ze sportovce na diváky i na sportovní následovníky a projevuje se jako intolerance, vulgárnost, xenofobie, nacionalismus na jedné straně, a jako touha sportovně získávat na druhé straně.“*¹⁴ Podle Charváta je nejčastějším spouštěčem hostility závist, žárlivost, fanatické uctívání symbolu, hyperambice, chorobné hájení vlastního teritoria, falešný pocit nadřazenosti a v neposlední řadě i choroba. Všechny tyto komponenty jsou potom podle něj pro sport symptomatické.

Násilí tedy ze sportu ani v jeho moderní éře nevymizelo, jen se přímo z hrací plochy ve většině případů přesunulo mezi diváky. Častěji než na hřišti mezi hráči

¹³ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

¹⁴ CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7, s. 7-8.

k němu dochází na tribunách stadionů nebo v jejich okolí mezi příznivci jednotlivých klubů, případně mezi příznivci jednoho klubu a pořadateli či bezpečnostními složkami. Svůj podíl na tom jistě mají i média. „Značný význam mají i sdělovací prostředky, které dokážou již předem emocionálně vyladit sportovní diváky, například komentáři o významnosti utkání, jeho prezentováním jako události celonárodního významu, někdy až s nacionálním podtextem s cílem přitáhnout pozornost k médiu a zvýšit atraktivitu utkání.“¹⁵ S tím ve své práci souhlasí i Charvát¹⁶, který tvrdí, že potencionální výskyt násilí je závislý na tom, jak populární, univerzální a žurnalisticky pokrývaný daný sportovní obor je. Fotbal se v tuzemsku řadí k nejsledovanějším a v médiích nejčastěji zastupovaným sportům, proto na sebe váže nejvíc patologických projevů části obecnosti. Není to tedy tak, že by fotbal sám o sobě generoval nežádoucí chování publika víc než jiné sporty.

4.2 Sociální a psychologické souvislosti

O tom, co vede lidi na stadion a případně proč se na něm chovají vulgárně, agresivně a vůbec v rozporu s dobrými mravy, vznikla zejména od 60. let, kdy se v Anglii naplno rozmohlo fotbalové chuligánství, celá řada teorií. Zpočátku většina jejich autorů přikládala vinu tomu, že se na tribunách objevují především lidé z nižších společenských vrstev. Na této úvaze stala například Taylorova teorie¹⁷, jež viděla důvod v tom, že se původní fanouškovské základně (= pracující třídě), začínal fotbal vlivem komercializace oddalovat. Jiné teorie, jako třeba Clarkova a Hallova, zase zdůrazňovaly roli subkultur. Členství v subkultuře fotbalových chuligánů mohli podle Clarka a Halla považovat mladí lidé za způsob, jak zvládat důležité konflikty ve svých životech.¹⁸

---

¹⁵ SEKOT, Aleš: *Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni*: in *Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007*. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha, s. 177.

¹⁶ Srov. CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, 89 s. ISBN 978-80-254-3146-7.

¹⁷ Srov. *The sociology of sport: a selection of readings*. 1st pub. Editor Eric Dunning. London: Frank Cass & Co. Ltd., 1971, xxii, 382 s. New sociology library, 2. ISBN 0714622931.

¹⁸ Srov. SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 181 s. ISBN 978-80-246-1838-8.

Teorie vycházející z přesvědčení, že většina výtržníků pochází z nižších společenských vrstev, však brzy vzaly za své. Mezi zatýkanými chuligány se totiž poměrně často objevovali i lidé ze střední nebo dokonce vyšší třídy, kteří pobírali nadprůměrný plat a měli slušnou profesní kariéru.¹⁹ V souvislosti s fotbalovým chuligánstvím se tak začaly kombinovat makro a mikrosociální přístupy a v jednotlivých studiích se začaly objevovat pojmy jako motivace návštěv, divácký prožitek, specifické divácké projevy, hromadné masové jevy a vliv diváků na průběh utkání.²⁰

Výzkumných přístupů a z nich vycházejících teorií poté vzniklo ještě mnoho. Jako příklad poslouží „teorie silně ztotožněných fanoušků“, která popisuje skupinu sportovních diváků, kteří vlastní sebeúctu odvozují od toho, jak úspěšný je celek, kterému fandí. Případnou frustraci z neuspokojivého výkonu či výsledku jsou potom tito lidé schopni obracet v agresivitu proti fanouškům soupeře nebo druhému týmu.²¹ Dalším zástupcem z řady novějších teorií by mohla být ta, o níž ve své práci píše Charvát: „*Pouliční rebelie sportovních diváků jsou projevem osvobození se od nátlakové kontroly, a to tehdy, když vzrůstá nespokojenost s prohrou vlastního týmu. (...) Vzniká tu také příležitost k převrácení asymetrie skupiny fanoušků a skupiny strážců veřejného pořádku, čili pořadatelů, městských strážníků a oddílů uniformované policie.*“²² Samotná přítomnost bezpečnostních složek může být podle této teorie pro fotbalové chuligány dráždivým elementem a symbolem jakéhosi „cizího nátlaku“. V očích výtržníků jsou policisté a strážníci stvrzením toho, že i v demokratickém státě je moc vyjadřována s pomocí donucovacích prostředků, a agresivní chování je tak z pohledu chuligánů považováno za „útek ke svobodě“.²³

---

¹⁹ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

²⁰ Srov. SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 181 s. ISBN 978-80-246-1838-8.

²¹ Srov. WANN, Daniel L. *Sport fans: the psychology and social impact of spectators*. New York: Routledge, 2001, ix, 246 s. ISBN 0415924642.

²² CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7, s. 50.

²³ Tamtéž.

Existuje ještě mnoho dalších teorií a přístupů ke studiu fenoménu fanouškovství, ale jejich kompletní popis přesahuje rámec této práce. Proto se tato podkapitola zaměří už jen na jeden jev, který s chuligánstvím úzce souvisí, a to chování lidí v davu.

4.2.1 Chování lidí v davu

*„Vazby v davu se skládají především z komponentů emocionálních a pudových, a také z kontaktů široké a neobyčejně silné psychické vazby, která silně identifikuje jednotlivce s davem. Toto ztotožnění vede k individualizaci osobnosti, tedy jevu s patologickým charakterem, kdy člověk ztrácí smyslovou orientaci a podléhá psychice davu, a tím se stává nějakým způsobem nesvobodným v závislosti na kvalitě davu a osobnosti,“*²⁴ charakterizuje specifika davu ve svém textu Michal Charvát. Zároveň upozorňuje, že v davu nehrají roli žádné společenské normy, dochází k anonymizaci činů, které navíc většinou vyvolává hněv, chuť pomsty nebo touha připoutat pozornost. Mezi další charakteristické rysy davu patří impulzivnost, labilita, intolerance, autoritářství a konzervativnost. Dav také jednoduše podléhá sugesci, čerpá z jistoty beztrestnosti a zvyšuje pocit dočasné moci současně se svou početností. *„Pocit všemoci se týká zejména nízkých citů, proto se dav tak snadno dopouští zločinů.“*²⁵ Popisovaná teoretická poznání však ve fotbalovém prostředí nepotvrzuje praxe jen při hromadných pochodech fanoušků před zápasy nebo po nich, kdy se jedná o dav v jeho pravém slova smyslu, ale i během běžných utkání přímo na tribunách stadionů. Chování lidí v hledišti je totiž davovému chování v mnoha ohledech podobné. Emoce diváků přímo na stadionu ovlivňují projevy druhých, čímž dochází k tzv. emocionální nákaze. *„Ovlivněny jsou i volní procesy, kdy právě zvýšená sugestibilita hlediště a případná emocionální nákaza vedou ve třetí fázi hromadného chování k uplatnění principu následovnictví.“*²⁶ Spouštěčem negativních prožitků, které mohou chování, jež poté ústí v emocionální nákazu dalších diváků, vyvolat, může být špatná úroveň sledovaného utkání, malá snaha hráčů po podání dobrého výkonu, špatný výkon rozhodčího nebo chování hráčů, trenérů či fanoušků soupeřova týmu.

---

²⁴ CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7, s. 61–62.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ SEKOT, Aleš: *Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni*: in *Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007*. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha, s. 187.

4.3 Typologie návštěvníků fotbalových utkání

Ve fotbalovém obecnstvu převažují muži, což Aleš Sekot vysvětluje s poukázáním na běžně přijímanou tezi, že sport je vytvářen muži pro muže, zatímco ženy svoji diváckou roli mohou legitimizovat pouze podporou a obdivem.²⁷ Přesto však o fotbalovém publiku nemůžeme mluvit jako o homogenním, protože lze rozřadit do několika rozdílných skupin. Ty se navzájem liší především tím, jak jejich příslušníci prožívají sledovaný zápas, jak hluboký je jejich vztah k danému sportu či klubu a nakolik sportovnímu odvětví, které navštívili, rozumí. Všechny tyto faktory ovlivňují jejich chování na stadionu.

4.3.1 Sportovní diváci

První skupinou jsou tzv. diváci. Tento obecný termín však v tomto případě samozřejmě nezahrnuje všechny lidi přítomné v době zápasu na tribunách. Je to však jejich značná část. Jde o pasivní pozorovatele hry, kteří staví požitek ze sledování utkání nad jeho výsledek. K dalším rysům této skupiny patří její heterogenost, především z hlediska věku a sociálního postavení. Fotbaloví diváci jsou objektivní, protože nestrání ani jednomu týmu, nechovají se násilnický ani rasistický a nepodléhají týmové rivalitě.²⁸ Představíme-li si stadion zaplněný výhradně příslušníky této skupiny, jednalo by se sice o velmi nekonfliktní a poklidné prostředí, zároveň by ale postrádalo žádoucí přiměřeně bouřlivou atmosféru, která přispívá ke kvalitě hry.

4.3.2 Sportovní fanoušci

U fotbalových fanoušků už pozorujeme vysokou míru skupinové stability a integrace, klubismu a projevu nacionalismu. Fanoušci jsou na rozdíl od diváků angažovaní – přejí úspěch jednomu týmu a jejich pohled na hru vychází z pojetí „my“ a „oni“ (= fanoušci jiných klubů). Vazba k určitému týmu nebo hráči bývá často důvodem, proč fanoušek daný sport vůbec sleduje. Fanoušek zpravidla chodí na zápasy oblečen v dresu svého klubu, případně s jinými suvenýry, podle kterých lze identifikovat jeho příslušnost (šály, čepice...). Většinou není schopen poskytnout tak objektivní hodnocení zápasu jako divák, protože obraz hry konfrontuje se svým

²⁷ Srov. SEKOT, Aleš: *Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni*; in *Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007*. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha.

²⁸ Srov. CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7.

klubovým vyznáním. Fotbaloví fanoušci přispívají k vytváření atmosféry na stadionech, ale k násilnému chování dochází v jejich případě jen zřídka.²⁹

Angažovanější část fotbalových fanoušků se může řadit do skupin někdy označovaných výrazem „ultras“, který bývá často zaměňován s pojmem „hooligan“. Ultras ale nemusí mít na rozdíl od hooligans s násilnostmi na stadionu či v jeho okolí nic společného. Jejich hlavním cílem je hlasité povzbuzování jejich týmu a vytváření fanouškovských choreografií. Propojenost obou skupin se napříč jednotlivými kluby různí, a zatímco někde se mohou ultras a hooligans vzájemně prolínat, jinde se od sebe oba tábory navzájem striktně distancují.

4.3.3 Hooligans (chuligáni)

*„Vysoká míra skupinové stability, integrity, homogenity, kohese, stálosti, autonomie, násilného chování, projevů nacionalismu a xenofobie, nízká úroveň skupinové propustnosti a krajně subjektivní hodnocení zápasů,“*³⁰ tak popisuje Aleš Sekot nejproblematičtější skupinu, tzv. hooligans neboli česky chuligány. Pro téma této práce je tato skupina nejdůležitější, proto dostane nejvíc prostoru. Její označení vzniklo v Anglii odvozeninou z irského výrazu „hooley“, který označuje divokost, nebo podle londýnské imigrantské rodiny Hooliganů či Houlihanů. Původně označovalo všechny výtržníky a gangstery, od 60. let 20. století začalo být spojováno především s asociálními a antisociálními aktivitami příznivců fotbalových klubů.³¹

Původně hnutí mládeže nazvané Official Hooligan's, které si kladlo za cíl žít se svým týmem v dobrém i zlém a bojovat s chuligány z jiných týmů, vzniklo v Anglii na počátku druhé poloviny 20. století. *„Dekolonizace britského impéria přinášela i sílící vnitřní sociální pnutí, oživovala se tradice klubového vyznavačství, a to se odrazilo v existenci třídně zakotvené subkultury chuligánů, jejichž manévrovacím prostorem se*

²⁹ Tamtéž.

³⁰ SEKOT, Aleš: *Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni*: in Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha, s. 161–162.

³¹ CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7, s. 151 a SEKOT, Aleš: *Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni*: in Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha, s. 126.

stávaly fotbalové stadiony. Bezpečnostní opatření na stadionech oddělovala tyto skupiny od sportovních diváků a fanoušků, a tak ještě polarizovala a radikalizovala diváckou kulisu, která se postupně měnila v bouřlivou scénu, přesahující daleko za horizont divácké objektivy,“³² píše o souvislostech vzniku chuligánské subkultury Michal Charvát.

Tento trend začal být v Anglii patrný na počátku 60. let jako důsledek sílící profesionalizace a internacionalizace zdejší fotbalové scény a postupně se začal rozšiřovat do kontinentální Evropy (Itálie, Španělsko), kde k jeho rozmachu v mnoha případech přispívalo hnutí skinheads. Zdrojem fotbalového násilí v 70. a 80. letech také mohl být výraz odporu mladých příslušníků dělnické třídy, kteří nesouhlasili s komercializací a „zburžoazněním“ fotbalu, a protestovali tak vůči těm, kteří v něm viděli primárně zdroj bohatství. Ve stejném období také docházelo k viditelné organizaci chuligánských skupin a jejich hierarchizaci, jež probíhala zejména na základě výsledků násilných střetů a bohužel i s nechtěným přispěním médií: „*Kromě jiných prostředků používali (chuligáni) zprávy v tisku k určení toho, která skupina stojí na vrcholu tvrdého chuligánského soupeření.*“³³

Dnes označení hooligans patří především radikálním fanouškům, kteří navštěvují fotbalové stadiony primárně za účelem střetu se stejně zaměřenými pseudofanoušky soupeře a fungují na principu pouličního gangu. Mezi nejčastější projevy chuligánství patří vniknutí na hrací plochu, házení předmětů na hřiště, výtržnosti (potyčky s policií či pořadatelé), vandalismus, konflikty s užitím verbálního i fyzického násilí, ať už vůči chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu, vůči hráčům vlastního či soupeřova týmu, rozhodčím, pořadatelům, policii nebo představitelům managementu fotbalového klubu či asociace.³⁴ Jakub Smolík potom k častým (a relativně novým) projevům chuligánských skupin řadí i graffiti (vztahující se buď k jednotlivým

---

³² CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7, s. 75.

³³ Carnibella, G. a kol. (1996): *Football violence in Europe: A report to the Amsterdam Group*. Oxford: The Social Issues Research Centre, s. 22.

³⁴ Srov. CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, ISBN 978-80-254-3146-7.

fotbalovým klubům, nebo chuligánským gangům) a masivní vylepování nálepek („stickers“) s podobnou tematikou.³⁵

K násilnostem však nemusí nutně docházet přímo na stadionu. V posledních letech je běžnou praxí chuligánských skupin domlouvání tzv. „třetích poločasů“ – předem smluvených bitek, v nichž na sebe dva zneprátelené tábory narazí na předem určeném místě. Bojištěm se nejčastěji stávají parkoviště, parky, ulice v sousedství stadionu, hospody a bary nebo v ideálním případě vzdálenější místa, která nepodléhají tak velké společenské a policejní kontrole. Výjimkou nebývá ani to, že se obě skupiny předem domluví, bude-li střet ozbrojený (boxery, baseballové pátky, nože, v extrémních případech střelné zbraně), nebo neozbrojený. Ke snazšímu organizování podobných akcí přispěl masivní rozvoj internetu na počátku nového tisíciletí.

Střety, které se odehrávají mimo prostory stadionu, přinášejí jejich účastníkům kromě menšího rizika odhalení a zatčení ještě jednu výhodu – nemusejí vymýšlet žádné kamufláže pro své zbraně. V dřívějších letech, v nichž byli hooligans aktivní především na tribunách, byly porůznu skrývané improvizované zbraně jedním z hlavních znaků těchto radikálních „fanoušků“. Poté, co bylo vnášení veškerých nápadně nebezpečných předmětů (lahve, tyče, dlažební kostky...) na stadion zakázáno, začali chuligáni prokazovat pozoruhodnou originalitu ve vytváření nových alternativních zbraní, jako byla tzv. millwallská cihla³⁶, nabroušené kovové hřebeny se zašpičatělou rukojetí určenou k bodání nebo naostřené mince.³⁷

4.4 Hooligans a fanouškovská kultura u nás a v jiných vybraných evropských zemích

Poslední částí této kapitoly bude stručný nástin vývoje a současného stavu fanouškovské kultury v domácím i zahraničním prostředí. Největší důraz bude kladen přirozeně na českou (respektive československou) scénu, která je pro praktickou část

---

³⁵ Srov. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 9788024729077.

³⁶ Termínem millwallská cihla byl označován obyčejný novinový papír, který byl tak dlouho skládaný a tvrzený, až vytvořil zbraň obuškového typu.

³⁷ Srov. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 9788024729077.

práce nejpodstatnější, a také na scénu anglickou, v níž se zrodila chuligánská subkultura. Přehled dále doplní popis situace v Německu, Francii, Španělsku a Itálii, tedy v zemích, jejichž elitní soutěže jsou společně s anglickou Premier League považovány za nejkvalitnější evropské ligy. Posledními dvěma vybranými státy jsou Polsko a Slovensko jakožto dvě země, které jsou kulturně i geograficky blízké České republice, a mohou tudíž posloužit ke srovnání.

4.4.1 Anglie

O vývoji fotbalu a jeho fanouškovské kultury v Anglii už byla zmínka v kapitole 4. 1 (Původ násilí na stadionech) i 4.3.3 (Hooligans), takže je zbytečné totéž opakovat ještě na tomto místě. Dílčí doplnění si však anglická fanouškovská scéna, z níž se chuligánství (někdy také označované jako „britská nemoc“) vylíhnulo, zaslouží.

Zajímavé jevy bylo v Británii v souvislosti s fotbalovým publikem možné pozorovat po obou světových válkách. Po té první výrazně ubylo násilností na stadionech. Fotbal však dál zůstával vděčným prostředkem pro vyjadřování nacionalistických postojů. Po druhé světové válce zase v Anglii výrazně stoupl zájem o fotbal, který o dvacet let později (1966) ještě akcelerovalo vítězství Albionu na domácím mistrovství světa.³⁸

V té době už se ale pomalu rodil smutný fenomén následujících více než dvou dekad – chuligánství. Jeho vznik byl v Anglii provázán s vývojem několika dalších subkultur, především potom se skinheady, a přispěla k němu i postupně sílící diverzifikace anglické společnosti, od níž se začala odštěpovat tzv. „working class“ (pracující třída). Napůl skinheadské, napůl chuligánské gangy začaly své čtvrti považovat za své výsostné teritorium, které bylo zapotřebí bránit proti nájezdům soupeřových fanoušků a zejména proti jiným chuligánským skupinám. Největší gangy vznikají kolem týmů Leedsu United, Manchesteru United (Red Army), Liverpoolu a Evertonu. Ve druhé polovině 60. let k těmto skupinám přibýly mnohé další, např. Headhunters při Chelsea Londýn, Folk Devils (FC Liverpool), The Cockney Reds

---

³⁸ Anglický národní tým si na světovém šampionátu zahrál už čtrnáctkrát, ale první místo z roku 1966 je jeho dosud jediným medailovým umístěním.

(Manchester United), Bushwackers (Millwall) nebo Zulu Warriors z Birminghamu.³⁹ Počinání těchto chuligánských part se postupně radikalizovalo a jejich nikterak neskrývaným cílem bylo dobytí soupeřova kotle⁴⁰, případně ukořistění týmové výstroje (čepic, šál) fanoušků soupeře, které bylo zároveň třeba co nejvíc pokopat, pomlátit a vyhnat je z jejich sektoru dřív, než přijde policie. Fotbal ve smyslu sportu, požitku ze sledování hry nebo zájmu o výsledek, stál úplně stranou jejich zájmu. Stal se pouhou záminkou.

K rozmachu chuligánství v této době jednoznačně přispívají i média, především potom televize, která se začíná objevovat na většině zápasů. Pro kameramany se nepokoje na tribunách stávají snadným soustem, navíc divácky vděčným. Média zhoršující se bezpečnostní situaci na stadionech na jednu stranu kritizují, na stranu druhou ji však svým barvitým a mnohdy přehnaným referováním o nepokojích sami v rámci boje o čtenáře přiživují.⁴¹

Kulminace dosáhlo řádění anglických hooligans v osmdesátých letech. Během nich také došlo ke dvěma největším katastrofám. Devětadvacátého května roku 1985 se na Heyselově stadionu v Bruselu při pohárovém utkání Liverpoolu s Juventusem Turín následkem nepokojů mezi příznivci obou týmů zřítela část tribuny. Neštěstí si vyžádalo 42 obětí, mnoho z nich přitom nezemřelo následkem samotné bitky nebo pádu zdiva, ale byli ušlapáni davem.⁴²

Ještě horší následky měla o čtyři roky mladší tragédie v Sheffieldu, která se stala největší katastrofou v dějinách britského sportu. Na stadionu Hillsborough se v roce 1989 střetl Nottingham Forest s Liverpoolem. Na přeplněných tribunách se v jednu

---

³⁹ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

⁴⁰ Kotel je označení pro sektor nejhluchnějších fanoušků na stadionu, ve kterém se většinou mísí příslušníci ultras a hooligans skupin. V angličtině se používá termín „end“.

⁴¹ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

⁴² Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

chvíli ocitlo příliš mnoho lidí na příliš malé ploše a výsledkem bylo 93 ušlapaných osob.⁴³

Dvě obrovské tragédie během čtyř let připoutaly k chuligánské problematice ještě víc pozornosti a od počátku 90. let začaly britská vláda i policie zasahovat. Výrazný podíl na potírání kriminality na stadionech měly právní kroky, které britská vláda v součinnosti s policií a fotbalovými kluby učinila. Šlo především o tzv. *The Public Disorder Act* z roku 1986, který kluby opravňuje zakázat problémovým návštěvníkům vstup na stadion, dále zákon o diváctví (*The Football Spectators Act*, 1989), podle kterého je mj. možné zakázat chuligánům vycestovat se svým klubem do zahraničí, a *The Football Offences Act* (zákon o fotbalových trestných činech z roku 1991), jenž postihuje tři hlavní problémy – vrhání předmětů na hrací plochu, podílení se na rasových útocích či rasistických chorálech během utkání a vniknutí na hrací plochu bez povolení. Ještě přísnější je vůči chuligánům zákon o fotbalovém výtržnictví z roku 1999 (*The Football Disorder Act*), podle kterého je chuligány možné trestat i tím, že se v době utkání musejí osobně hlásit na nejbližší policejní stanici. V Británii také funguje tzv. *Football Intelligence Unit* – jakási specializovaná zpravodajská síť pro výměnu informací o problémových fanoušcích.⁴⁴

Vlivem všech těchto opatření se v Anglii podařilo většinu nežádoucích chuligánských skupin rozbít, nebo jim alespoň znemožnit prezentovat své radikální postoje a náklon k násilí na fotbalových stadionech. Díky tomu je dnes návštěva utkání nejvyšších anglických soutěží právem vnímána jako společenská událost pro celou rodinu a prostředí na zdejších stadionech je považováno za jedno z nejbezpečnějších ze všech evropských lig.

4.4.2 Československo a Česká republika

V Česku se fenomén fanouškovství ve srovnání s Anglií rozmohl s téměř třicetiletým zpožděním. Za vrchol chuligánství jsou v tuzemsku označována 90. léta. I dříve samozřejmě k určitým nepokojům na stadionech a v jejich blízkosti docházelo,

⁴³ Srov. JAMIESON, Lynn Marie a Thomas J ORR. *Sport and violence: a critical examination of sport*. 1st ed. London: Butterworth-Heinemann, 2009, xviii, 237 s. ISBN 978-0-7506-8405-7.

⁴⁴ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

ale jednalo se buď o ojedinělé případy, za nimiž stáli jednotlivci, nebo nekonzistentní skupiny výtržníků. Proto studie, které se tomuto tématu v českém prostředí věnovaly, povětšinou pracují se dvěma obdobími – "prechuligánskou etapou neorganizovaného fotbalového násilí" a pozdější "etapou moderního fotbalového chuligánství organizovaných gangů".⁴⁵ První éru přitom datují od počátků fotbalu v českých zemích, čili přelomu 19. a 20. století, až po první polovinu 90. let.

Fotbal provázely nepokoje mezi diváky od nepaměti. Jak už naznačily jiné kapitoly této práce, s určitou formou agrese a násilí byla samotná hra spojována od svého vzniku a stejně dlouho ji provázejí i zvýšené emoce mezi diváky. I na počátku minulého století byly kromě vulgarit na stadionech k vidění i občasné vpády některých diváků na hrací plochu nebo potyčky mezi nimi, ale jednalo se o ojedinělé excesy, které nedosahovaly úrovně celospolečenského problému.

V padesátých letech chodilo na fotbal v průměru kolem deseti tisíc lidí. Největší fanouškovskou základnu měly v té době kluby Spartak Sokolovo (původně i dnes Sparta) a Dynamo Praha (Slavia). Nejčastějším projevem chuligánství tehdy ale stále byly pouze vesměs primitivní pokřiky na rozhodčí a také časté vymezování vůči Spartě, která byla mnohými vnímána jako protěžovaný vládní klub.⁴⁶

Situace se začala měnit v 80. letech. Ve společnosti postupně přibývalo odpůrců vládnoucího režimu a především část emancipované mládeže toužila dát svůj nesouhlas najevo. Na ucelený a oficiální protirežimní politický protest si však netroufala a svou frustraci se rozhodla vybíjet právě na fotbalových stadionech, které platily za místo nižší kontroly ze strany Veřejné bezpečnosti a prostor, kde bylo možné ventilovat jinde nepřijatelné společenské názory. Zároveň v té době ruku v ruce s klesající sportovní úrovní ligové soutěže upadala i úroveň fandění, které navíc začalo být ovlivňováno tzv. britskou nemocí – chuligánstvím, jež tehdy bylo v Anglii na vrcholu. V ČSSR se tak fotbalové chuligánství začíná naplno prosazovat – jednak jako import z Velké Británie, jednak jako alternativa k socialistickému způsobu života. Mezi nejproblematictější

---

⁴⁵ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbalové chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

⁴⁶ Tamtéž.

skupiny patří v té době fanoušci Sparty, Slavie, Plzně, Olomouce, Ostravy, Slovanu Bratislava a Trnavy.⁴⁷

V médiích však vzrůstající počet incidentů spojených s fotbalovými fanoušky není příliš reflektován, z části i proto, že si komunisté nepřáli, aby byla v očích veřejnosti ničena image pracující dělnické mládeže. V roce 1985 však dochází k událostem, o kterých už nelze mlčet. Příznivci Sparty jen několik týdnů po bruselském neštěstí zdemolovali vlak při svém návratu z Banské Bystrice a způsobili škodu, která se už v té době počítala ve statisících.⁴⁸ O tři roky později si řádění příznivců stejného klubu dokonce vyžádalo jednu oběť – při střetech spartánských a plzeňských chuligánů na nádraží v Plzni byla omylem ze schodů sražena žena v důchodovém věku, která na následky pádu zemřela. Fotbalové chuligánství začíná být v naší zemi po těchto událostech vnímáno jako celospolečenský problém a dostává se mu většího prostoru v médiích.

Situace se však ani po revoluci k lepšímu nemění, ba naopak. Chuligáni využívají dezorientovanosti bezpečnostních složek, které si po listopadu teprve zvykají na fungování v nových poměrech. Výtržníci jsou navíc po revoluci mnohem sebevědomější a do jejich řad se dostává stále více skinheadů, jejichž hnutí zažívá na počátku 90. let velký rozmach. Objevuje se nový trend – chuligánské skupiny doprovázejí svá mužstva v hojném počtu i na venkovní utkání, aby se zde konfrontovaly se znepřátelenými gangy. Začínají vycházet tzv. ziny – neoficiální fanouškovská periodika, v nichž členové jednotlivých gangů hodnotí aktivitu své skupiny, píší reportáže z hromadných bitek atp. V tuto chvíli už lze hovořit o začátku druhé etapy – moderního fotbalového chuligánství.⁴⁹

Nové období se vyznačuje především tím, že při větších českých klubech vznikají chuligánské gangy se stabilními názvy i členstvem. *„Obdobně jako v zahraničí se však i v České republice chuligánské skupiny distancovaly od bezprostřední*

---

⁴⁷ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

⁴⁸ O této události natočil v roce 1987 režisér Karel Smyczek film s názvem *Proč?*. Ten paradoxně přispěl k popularizaci chuligánství a dodnes je touto komunitou vnímán jako kultovní snímek.

⁴⁹ Tamtéž.

*fanouškovské vazby na fotbalové kluby svými svéráznými pojmenováními. Jejich názvy obsahují zpravidla slova jako gang, parta, banda, tlupa, komando, klan, divize či ultras."*⁵⁰ V souvislosti se vznikem těchto uskupení a jejich "fotbalovým turismem" se násilí přesouvá ze stadionů i do ulic měst, na nádraží nebo na silnice. Dochází k rabování obchodů a čerpacích stanic v blízkosti komunikací, po kterých fanoušci míří za svým oblíbeným klubem. Násilí zároveň přestává být mířeno jen vůči oponentské skupině chuligánů, ale jeho terčem se začínají stávat i samotní fotbalisté nebo rozhodčí.

V roce 2004 spartanští fanoušci pomocí osmi osobních automobilů zablokovali autobus s fotbalisty jejich klubu při návratu z nevydařeného utkání v Jablonci, vulgárně je uráželi a prohodili dlažební kostku předním oknem. O rok dřív došlo na zápase Sparty s Bohemians k inzultaci pomezního rozhodčího jedním z příznivců vršovického klubu, kvůli čemuž bylo utkání předčasně ukončeno.

Vulgární a mnohdy i násilná atmosféra na stadionech Gambrinus ligy odvádí lidi z hledišť. K odlivu diváků také přispívá velká korupční aféra z roku 2004. V sezoně 2005/2006 tak návštěvnost spadla až na hranici čtyř tisíc diváků – každý zápas průměrně sledovalo jen 4 097 lidí. V dalších letech docházelo k pozvolnému vzestupu a v ročníku 2013/2014, kterému se tato práce ve své praktické části věnuje, dosáhl průměr 5 064 diváků na zápas.⁵¹ Rychlejšímu progresu bránily i kauzy popisované v dalších kapitolách této práce.

4.4.3 Skotsko

Specifickou fanouškovskou kulturu, odlišnou od té anglické, si udržuje další britský stát – Skotsko. Je to dáno především spojením fotbalu s náboženstvím, které má v této zemi silné kořeny. Promítá se to i do vztahu mezi dvěma nejúspěšnějšími skotskými kluby – glasgowskými Celticem a Rangers. Zatímco Celtic hájí zelenobílé barvy Irska a představuje tak tým irských katolických přistěhovalců, jeho největší rival Rangers hraje v modro-červeno-bílé kombinaci, tedy v barvách zastoupených na britské vlajce. Jeho fanoušci jsou především zástupci skotské protestantské většiny.

---

⁵⁰ MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 134.

⁵¹ Fotbalovestadiony.cz. Návštěvnost Gambrinus ligy 2013/2014 [online]. © 2014. [vid. 23. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.fotbalovestadiony.cz/navstevnost-gambrinus-ligy-2013-14>.

Podobnou dvojici tvoří v hlavním skotském městě Edinburghu další dva kluby – Hearts a Hibernians. První tým je považovaný za ryze protestantský, kdežto Hibernians je latinský výraz pro Iry, čili katolíky.

Pro většinu skotských fanklubů je příznačná rivalita s anglickými kluby, ale, co se pravidelnosti navštěvování domácích zápasů „svého“ klubu týká, nemohou se s výjimkou dvou nejoblíbenějších týmů (Celtic a Rangers) se svými anglickými protějšky měřit. Do jisté míry to souvisí s modelem skotské ligy, v níž na sebe každé dva týmy narazí během jedné sezony hned čtyřikrát, což může u fotbalových diváků způsobovat jistou apatii.⁵²

4.4.4 Německo

Německá chuligánská obec byla v době největšího rozmachu hnutí hooligans považována za úhlavního soka anglických výtržníků. Oproti Anglii byl však v Německu nástup chuligánství lehce opožděn, odborná literatura uvádí počátek problémů v 70. letech a jeho kulminaci v následujících dvou dekadách. K nejobávanějším skupinám v té době patřili chuligáni FC Kolín (Streetfighters), Schalke 04 (Gelsenszene) a Borussia Dortmund (Borussenfront).

Zajímavostí je, že východní část tehdy ještě rozděleného Německa chuligánskou otázkou až do pádu berlínské zdi prakticky vůbec nemusela řešit, ale o to palčivějším problémem se pro spolkové země bývalé NDR stalo toto téma v devadesátých letech. Část fotbalových fanoušků začala vnímat stadiony jako ideální místo, kde si mohli vybit svou frustraci z neuspokojivého společenského vývoje, a to ve spojení s postupně radikalizovanou mládeží, vyrůstající v těžkém sociálním prostředí východoněmeckých sídlišť, přinášelo na fotbal problémy. Na stadionech se především ve východní části země často objevovaly extrémní pravicové názory, ještě častěji však spíše s cílem provokovat, než že by vycházely ze skutečného politického přesvědčení jejich hlasatelů.

Výrazné zlepšení nastalo v Německu na přelomu tisíciletí a v prvních letech nového milénia. Blížil se totiž rok 2006, v němž se v zemi konal světový šampionát, a německá spolková vláda se sérií opatření inspirovaných fungující anglickou předlohou

---

⁵² Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

zasloužila o to, že se situace uklidnila a mistrovství světa proběhlo bez větších problémů.⁵³ Do popředí se tak dostaly dnes už převažující kladné stránky německé fanouškovské kultury – například většinou přátelský vztah skupin ultras s vedením klubu, který je prospěšný pro obě strany a přispívá k vynikající atmosféře na bundesligových stadionech. Ty dnes díky tomu patří mezi nejvyhledávanější cíle „fotbalových turistů“ a vévodí evropským tabulkám návštěvnosti.

4.4.5 Itálie

Italská chuligánská scéna dobře dokládá fakt, že ke vzniku podobně orientovaných subkultur na evropském kontinentu často přispěli přívrženci skinheadského hnutí. Na Apeninském poloostrově to platilo beze zbytku, především potom v severní Itálii v oblasti kolem Milána.

Italští chuligáni bývají v tisku často označováni termínem „tifosi“, ale toto pojmenování není úplně přesné. Tifosi jsou spíše synonymem pro ultras než pro chuligány. A právě členové ultras skupin mají v Itálii výsadní postavení. Podobně jako v Německu mají s vedením klubu často naprosto korektní, oboustranně prospěšné vztahy, a díky tomu je atmosféra na italských stadionech, navzdory nižší návštěvnosti, charakteristická tím, že ji tvoří dlouhé a hlasité chorály střídané s místy až fanatickým povzbuzováním a fanouškovskými choreografiemi.

Dalším rysem italského fanouškovského prostředí je silnější pouto mezi fotbalem a politikou. Zatímco třeba ve Skotsku mívá rozdělení fanoušků mezi jednotlivé kluby spíše náboženský kontext, v Itálii je mnohdy patrná vazba s politickými preferencemi. Například římské Lazio je nechvalně proslulé svými příznivci s extrémně pravicovými, někdy dokonce fašistickými názory.

4.4.6 Španělsko a Francie

Španělsko dlouhou dobu platilo za zemi, která rozmachu chuligánské kultury úspěšně odolávala, což bylo ve srovnání s tím, jak moc populární tam fotbal je, poměrně překvapivé. Několik chuligánských skupin se postupem času přece jen vytvořilo, a to především kolem klubů ze dvou největších španělských měst – Madridu a Barcelony

---

⁵³ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

– a také v Baskicku, které je podobně jako Katalánsko známé svými separatistickými úmysly. V tomto smyslu – propojení politiky a fotbalu – tak má fanouškovská kultura v největší zemi Pyrenejského poloostrova podobné rysy jako ta italská, ale v porovnání s ní je přece jenom umírněnější. Úrovní právních opatření ani s nimi související bezpečností na stadionech sice dnes španělská Primera División nedosahuje standardů anglické nebo německé ligy, ale i vzhledem k nižším průměrným návštěvám patří španělské stadiony k místům, která se běžný divák nemusí bát navštívit.

Podobnou pověst má i soutěž na druhé straně Pyrenejí – ve Francii. Ta je považována za zemi, v níž bylo ze všech vyspělých evropských soutěží s chuligány nejméně problémů.⁵⁴ To je s ohledem na to, že je geograficky nejbližší k evropské „kolébce chuligánství“ trochu paradox. Roli mohla hrát odvěká rivalita mezi těmito dvěma zeměmi, dalece přesahující rovinu fotbalu, která se mohla zasloužit o to, že francouzští fanoušci z principu nechtěli napodobovat Angličany.

4.4.7 Polsko a Slovensko

Situace v Polsku je v dnešní době jednoznačně nejvyhrocenější ze všech západoevropských a středoevropských zemí. I když míra a četnost násilí lehce klesla po evropském šampionátu, který Polsko společně s Ukrajinou pořádalo v roce 2012, k nepokojům mezi fanoušky dochází dodnes často. Důvodem je částečně i to, že v Polsku působí v poměru k počtu klubů mnohem více chuligánských skupin než v jiných evropských zemích. Výtržníci hojně navštěvují i zápasy nižších soutěží a navíc se v neobvykle vysoké míře spolčují s jinými skupinami. Tyto družby ("zgody") přitom v některých případech dokonce přesahují hranice země – u nás je známá například vzájemná podpora chuligánů Baníku Ostrava s jejich polskými protějšky z Katovic. Zvláštním jevem je to, že zneprátelené chuligánské gangy (největší rivalita panuje mezi fanoušky Lechu Poznaň a Legie Varšava) neudrží smír ani při zápasech národního mužstva, což je v jiných zemích obvyklá praxe.

Na Slovensku je fanouškovská situace o poznání mírnější než v Polsku. Chuligánské skupiny tu začaly vznikat až v 90. letech, a to především při největších slovenských klubech – Košicích (Rebels), Nitře (Bulldogs 95), Spartaku Trnava (Red

⁵⁴ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

Black Warriors), Slovanu Bratislava (Belasí fanatici) a Žilině (Žilinskí Šošoni). Častým jevem jsou vazby na jiné české nebo polské chuligánské gangy. Zvláštní postavení má mezi slovenskými kluby DAC Dunajská Streda, která reprezentuje nepopulární maďarskou menšinu a při jejích zápasech nezřídka visí na stadionech maďarské vlajky, čímž proti sobě její fanoušci poštvávají příznivce ostatních týmů.⁵⁵

---

⁵⁵ Srov. MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s.

5. Obsahová analýza

5.1 Sport

5.1.1 Mediální obraz výtržností při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha

Výskyt článků o této události se oproti dalším mapovaným utkáním liší, a to proto, že právě výtržnosti na Bazalech celou diváckou kauzu otevřely a nikdo s nimi předem nepočítal. Z toho důvodu se před zápasem ve *Sportu* vyskytuje jediný článek dotýkající se alespoň částečně divácké otázky. Vyšel v den utkání s titulkem „*Ostrava v ohrožení! Valí se na ni dvě Sparty!*“ a zmiňoval to, že se do moravskoslezské metropole v jeden den chystají hráči i příznivci jak fotbalové, tak hokejové Sparty.

O samotném incidentu se potom zmiňuje už *Nedělní Sport* (zápas se hrál v sobotu), ale v porovnání s významem událostí jen okrajově – jediným článkem doplněným názorem experta. Redakci nejspíš bylo jasné, že to bude tak veliké téma, že se vyplatí s jeho skutečným otevřením počkat až do pondělního čísla, což redaktorům poskytlo více času i prostoru a zároveň zajistilo vyšší čtenost oproti méně prodávanému *Nedělnímu Sportu*.

V pondělí přišla první velká vlna článků na téma výtržností. Richard Šíma ve svém textu zopakoval průběh poločasové potyčky, který den předtím detailně popsal už *Nedělní Sport*, a připojil vyjádření pořadatele, tedy Baníku, a předsedy FAČR Miroslava Pelty. Ondřej Škvor ve svém pondělním komentáři označil za viníky oba kluby i fotbalovou asociaci. Kritizoval (ne)činnost pořadatelské služby a policie i rozpačitý postoj hráčů a klubů k celé situaci: „*Spartánský trenér Lavička to neřešil a podával taktické pokyny. Ostravský střelec Škutka označil atmosféru za fantastickou. Tolik bezprostředně po zápase. Dvacet hodin po něm, v neděli po obědě, se na stránkách obou klubů nedá najít jediný článek o incidentu.*“⁵⁶ K tématu se v pondělním vydání *Sportu* vyjádřili i fanoušci. Názor jednoho z nich, který přivedl na fotbal svého syna a po poločasových nepokojích stadion raději opustil, ocitoval *Sport* s titulkem

---

⁵⁶ ŠKVOR, Ondřej. Viníci: FAČR, Baník i Sparta. *Sport*. 24. 3. 2014, s. 2.

„*Můj syn brečel...*“ celý v rubrice Očima fanouška. Další ohlasy posbírané na webu iSport.cz pak přinesl zkrácené v samostatném boxu.

Vůbec největší prostor *Sport* kauze věnoval tři dny po utkání – v úterý. Jan Malý v jednom ze dvou hlavních článků představil plán Miroslava Peltý, který by chtěl zavést registraci fanoušků. Ačkoli nejde o publicistický žánr, z úvodu textu lze vycítit, že se autor k tomuto nápadu staví spíše skepticky: „*Představte si, že chcete jít na utkání Znojmo – Příbram, a k tomu, abyste si mohli koupit lístek, budete ještě muset mít vlastní speciální kartu s osobními údaji. Momentálně je to možná trochu úsměvná představa, za nějakou dobu to však může být realita.*“⁵⁷ V dalších odstavcích článku Malý předkládá zatím povětšinou neutrální názory posbírané od vedení jednotlivých ligových klubů, které se nechtějí konkrétněji vyjadřovat, dokud nebudou znát bližší podrobnosti zamýšleného opatření. Výtržnostem z Ostravy se potom věnuje i Štěpán Filípek ve svém glosáři. V něm obvykle pokryje více témat z uplynulého týdne, tentokrát však všechny citace, ke kterým se vyjadřuje, mají vazbu na incident z Bazalů. I to dokládá význam, jaký média novým událostem ihned přisoudila.

Dva zmíněné úterní články potom redakce doplnila čtyřmi kratšími sděleními. Stručně představila model, který se používá v Nizozemsku a kterým se v boji s neukázněnými fanoušky chtěla inspirovat FAČR, shrnula klady i záporů zamýšlené povinné registrace fanoušků, přinesla přehled škod, které napáchali fotbaloví chuligáni v předešlém ligovém kole, a informovala, že bylo dosud obviněno šest výtržníků účastnících se bitky na Bazalech. Ve všech případech se jednalo o krátké zprávy v rozsahu maximálně tří odstavců. Úterní servis v otázce nově řešené kauzy poté *Sport* zkompletoval třemi příspěvky, v nichž nechal promluvit čtenáře (rubrika Dopisy), fanoušky navštěvující server iSport.cz (článek Jak vidí registraci fanoušci) i odborníky a kompetentní osoby v odpovědích na anketní otázku, zda by pomohlo, kdyby došlo k předčasnému ukončení zápasu. *Sport* přinesl odpovědi mj. od Miroslava Peltý, který se v konkrétním případě utkání Baníku se Spartou vyslovil pro ukončení v poločase zápasu, či Dagmar Damkové, která byla stejného názoru.

---

⁵⁷ MALÝ, Jan. Fanoušku, registruj se, to je Peltův plán. *Sport*. 25. 3. 2014, s. 2.

Ve středu *Sport* doplnil už tak bohatou paletu názorů textem Ladislava Vízka v jeho pravidelné rubrice Přesné trefy a tradiční rubrikou Z kotle, v níž se však k problémům v hledišti vyjádřil kupodivu jen David Liveč, přispěvatel hájící barvy ostravského Baníku. Pozastavil se především nad prací policie, jejíž přístup hodnotil jako „*potřebu si taky bouchnout*“.⁵⁸

Ve čtvrtek *Sport* prostřednictvím článku Richarda Šímy nabídl možnosti, jaké verdikty může vynést Disciplinární komise FAČR při svém čtvrtěčném jednání o výši trestu pro Baník. Horní hranici tvořilo nepodmíněné uzavření stadionu na tři domácí utkání. Na stejné straně se objevil ještě rozhovor s bezpečnostním manažerem Baníku Ostrava Petrem Konderlou, který mj. tvrdil, že klub žádal o přítomnost zásahových jednotek na stadionu, ale policie to odmítla. Další dva čtvrtěční příspěvky už měly ryze publicistický charakter. Jeden napsal vůdce slávistického kotle Lukáš Vala alias Strašák a kritizoval v něm práci policie a médií během událostí na Bazalech i po nich: „*Policie jako tradičně zasáhla nebezpečnou pyrotechnikou – hlučnými granáty P1. Právě ty vyvolaly chaos. Ohlušující rány rozplakaly děti a hnaly dav z místa konfliktu. (...) Mediální masáž mi přijde naprosto neadekvátní. A navrhovaná opatření patří již úplně do škatulky science fiction.*“⁵⁹ V kontrastu s tímto vyjádřením, které ve svých dalších pasážích odsuzuje zavedení registračních karet pro fanoušky, stojí odpovědi sportovních osobností v rubrice Porota Sportu, které odpovídaly na otázku, zdali by je podobné karty odradily od chození na fotbal. Petr Švancara (fotbal), Yveta Hlaváčová (plavání), Petr Kuchař (freestyle motokros) i Ludmila Formanová (atletika) se shodli, že nikoliv.

Další vlna článků týkajících se fanouškovské problematiky se ve *Sportu* objevila v pátek 28. března. O den dřív totiž Disciplinární komise FAČR vyřkla trest pro Baník za výtržnost o poločasové přestávce během utkání se Spartou. Deník *Sport* považoval trest (podmínka do konce roku a pokuta 300 tisíc) za mírný, což je cítit už ze zvoleného titulku hlavního příspěvku: „*Baník vyvázl*“. Redaktor Ondřej Škvor byl ve své poznámce konkrétnější: „*Když už v českém fotbale ve věci chuligánů prevence moc nefunguje, tresty musí přijít. A musí být adekvátní. Ten, který včera dostal Baník, takový není. Je mírný. (...) V sobotu šlo na Bazalech o zdraví. A to je až dost na to, aby komise*

⁵⁸ Srov. LIVEČ, David. Rozdíl mezi výtržníkem a policajtem je nulový. *Sport*. 26. 3. 2014, s. 23.

⁵⁹ VALA, Lukáš. Pozitivní kroky, ne represe! *Sport*. 27. 3. 2014, s. 23.

sáhla do přísnější trestní škály – k uzavření hřiště.“⁶⁰ Trest zároveň Škvor označil za „divný“, jelikož byla jako polehčující okolnost brána skutečnost, že rozhodčí Hrubeš zápas předčasně neukončil. Toto rozhodnutí však jak předseda FAČR Miroslav Pelta, tak předsedkyně Komise rozhodčích Dagmar Damková nepřímo označili za chybné. S tím, že trest měl být tvrdší, souhlasí i většina fanoušků diskutujících na webu iSport.cz a fotbalových osobností v anketě *Sportu*. Petr Šafarčík, předseda představenstva Baníku, k výši trestu v rozhovoru pro *Sport* poznamenal: „Všichni v Baníku cítíme, že nejvyšší trest jsme obdrželi už v sobotu při samotném utkání.“⁶¹

O několik dnů později ještě přinesl *Sport* informaci o tom, že by Baník mohl být za incident fanoušků s policií potrestán podruhé, a to od Ministerstva vnitra ČR, které s klubem zahájilo správní řízení. *Sport* zmiňuje, že tento orgán má právo udělit ostravskému klubu až roční zákaz vstupu diváků na stadion.

5.1.2 Mediální obraz rizikového pražského derby Sparta – Slavia

O derby se v souvislosti s fanoušky začalo ve *Sportu* psát ve čtvrtek 10. dubna. Začátkem tohoto týdne totiž Miroslav Pelta vyzval delegáty ligových utkání, aby v případě hrubých nadávek utkání přerušovali a klidně i ukončovali. Protireakcí ze strany fanoušků byly vulgární urážky směřované právě k předsedovi FAČR, a tak se začalo spekulovat, jestli kvůli neurovnané situaci nebudou problémy během tradičně vypjatého derby tak velké, že by dokonce v duchu nových nařízení ohrozily jeho dohrání. „*Na stadionech létají hrubé nadávky a přání smrti spíš než povedené centry,*“⁶² napsal k tomu ve svém článku Jan Malý. Redakce také shromáždila vyjádření od většiny ligových klubů na dotaz, co si myslí o doporučení FAČR přerušovat zápasy. Ta pak připojila pod text Jana Malého.

V dalších příspěvcích *Sport* ve čtvrtečním vydání píše o tom, jak by měli rozhodčí postupovat podle obecně platného metodického pokynu Pravidlové komise FAČR, či o tom, jaké pokřiky asociace považuje za nepřijatelné a jaké bude tolerovat. K hlavnímu tématu čísla se potom ještě v polemické rubrice Přestřelka *Sportu* vyjadřují dva redaktori – Jakub Konečný a Štěpán Filípek. Podle očekávání oba zastávají názor,

⁶⁰ ŠKVR, Ondřej. Mírný. A taky divný trest. *Sport*. 28. 3. 2014, s. 3.

⁶¹ ŠAFARČÍK, Petr. Další incident? Sami navrhne kontumaci. *Sport*. 28. 3. 2014, s. 2.

⁶² MALÝ, Jan. Obavy z derby? Může se nedohrát. *Sport*. 10. 4. 2014, s. 2.

že vulgarity je potřeba ze stadionů vymýtit, ale rozcházejí se v pohledu na to, zdali bylo ze strany asociace šťastné rozpoutávat boj s vulgaritami a začít přerušovat zápasy v závěrečných kolech rozehraného ročníku ligy. Další názory na toto téma se lze dočíst ještě v rubrice Z kotle, kde o nové kauze píše fanoušek Sparty Petr Kolář i příznivec Slavie Lukáš Vala.

Před samotným utkáním pak vyšly na stránkách *Sportu* ještě dva texty důležité pro tento výzkum. První z nich informoval o finančních nárocích na zajištění bezpečného průběhu derby. Otázka bezpečí na stadionu a kolem něj se v tomto případě po ostravském incidentu řešila ještě více než obvykle. „*V praxi to znamená úzký kontakt s policií, hostující Slavii, celkově detailnější přípravy nebo posílený kontingent pořadatelské služby. (...) Je ale jasné, že zajištění derby vyjde draho. Letenský klub za jeho organizaci zaplatí půl milionu korun. Je to násobně více než při běžných ligových utkáních.*“⁶³ Druhý text byl otvírákem sobotního vydání a referoval už přímo o utkání. Redaktor Jakub Konečný v něm samozřejmě hrozbu předčasného konce zápasu nemohl opomenout. Píše o tom, že se vedení FAČR mimoděk postaralo o další zápletku – zdali se derby dohraje, nebo ne. „*Představa, že by oba tábory fanoušků ve vypjaté atmosféře upustily od svých tradičních pokřiků na adresu nenáviděného soupeře, je značně iluzorní. Peltovo nešikovně načasované opatření je naopak vyštengruje v tomto směru k ještě větší aktivitě.*“⁶⁴

Během derby nakonec k výraznějším excesům na tribunách nedošlo, zato se problémoví fanoušci „činili“ před utkáním. A právě zprávy o těchto konfliktech plnily *Nedělní Sport*. „*Autobus Slavie dorazil na stadion s rozbitým oknem a jeden z hráčů se šrámem pod okem, k tomu desítky zadržených fanoušků, vulgární pokřiky a pyrotechnika. Derby mělo vyhrocené kulisy, na hřišti se však odehrálo bez komplikací,*“⁶⁵ shrnul průběh nejprestižnějšího utkání sezony redaktor Pavel Kalouš. Zároveň připomněl, že úplně v pořádku vše nebylo ani přímo na stadionu. Znepřátelené tábory fanoušků se častovaly pokřiky „*Jude Slavie!*“ a „*Smrt Spartě!*“, vzácně se pak shodly na společném pokřiku „*Pelto, jsi čů...!*“ Rozhodčí Jan Jílek byl však benevolentní a zápas kvůli tomu nepřerušil. „*Výrazně víc neukáznění byli zpočátku*

⁶³ (jam). 500 000:cena za bezpečné derby. *Sport*. 11. 4. 2014, s. 11.

⁶⁴ KONEČNÝ, Jakub. Bitva dvou světů je tu. *Sport*. 12. 4. 2014, s. 2.

⁶⁵ KALOUŠ, Pavel. Urážky? Sudí byl tolerantní. *Sport*. 13. 4. 2014, s. 4.

*slávisté, ti totiž ukončili čekání na první nepřipustný pokřik už po třinácti minutách hry. Celkem se na obou stranách vulgární urážka směrem k soupeři ozvala čtyřikrát, třikrát pak byl Pelta přirovnán k pánskému přirození.“*⁶⁶ Jak je vidět, chování fanoušků bylo ze strany médií pod takovým drobnohledem, až to odpovídalo pozornosti, které se dostává samotné hře. V závěru článku Pavla Kalouše se pak ještě čtenář dočte podrobnosti o pochodu slávistických fanoušků před zápasem, který provázely problémy s pyrotechnikou, i o útoku spartánských chuligánů na autobus s hráči soupeře, při němž došlo k hmotné škodě i lehkému zranění brankáře Slavie Karla Hruběše. V *Nedělním Sportu* se pak objevila ještě poznámka Karla Haringa, který vyjádřil celkovou spokojenost s průběhem derby a jeho atmosférou a dokonce zdůraznil fakt, že frekvence vulgárních pokřiků byla menší než během předchozích utkání. Jedinou výraznou kaňku pro něj představoval právě útok spartánů na slávistický autobus.

V pondělním vydání *Sportu* se redaktoři nejčastěji pozastavovali nad tím, proč byl na derby zvolen jiný metr než na běžná ligová utkání. Kolem této otázky vystavěli svůj společný příspěvek Jakub Konečný a Pavel Kalouš a odpovědi jim bylo vyjádření rozhodčího Jílka, který řekl, že benevolentnější přístup zvolil po dohodě s Miroslavem Peltou a zástupci obou klubů, kteří si svorně přáli, aby se zápas především dohrál. S jistou dávkou ironie a rozhořčení tento postoj glosuje další redaktor Štěpán Filípek: *„Nakonec se vše řešilo hezky česky, což znamená mix pragmatické přizpůsobivosti, trapnosti a absurdity. (...) Rozhodčí Jan Jílek ani jednou zápas nezastavil, přičemž fakt, že dle instrukcí křiklouny ignoroval, vyhodnotil jako nejlepší zbraň proti nim. Asi ve smyslu Když je něco povoleno, přestane je to bavit. (...) Je dobře, že po takto systematickém rozhodnutí všichni víme, že to, co bylo největším symbolem nepřístojnosti, je odteď povoleno. Předpokládám, že nejen při derby, ale i jindy a jinde. Tak si to pojd'me užít, ču...!“*⁶⁷

V souvislosti s derby se ve *Sportu* objevily ještě dva publicistické útvary. Šlo o krátké texty Pavla Kalouše a Ondřeje Škvora v rubrice Poznámka. První z nich kritizoval přílišnou hrubost policejního zákroku proti fanouškům Slavie, kteří při pochodu na Letnou odpalovali na Čechově mostě pyrotechniku, druhý potom znovu

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ FILÍPEK, Štěpán. Tak jsem ču... no a co! *Sport*. 15. 4. 2014, s. 23.

poukazuje na absurditu nařízení FAČR, která se jednou důsledně dodržují a přerušují se kvůli nim zápasy, a podruhé se absolutně ignorují, aby nebylo narušováno sváteční derby. Tento zvláštní přístup k problému poté fotbalová asociace korunovala veřejným ubezpečením, že po benevolentním posuzování při derby se po něm vrátí k přísnému postihování vulgárních pokřiků. O tom *Sport* píše 18. dubna. Posledním příspěvkem, který se ve sledovaném období k dané problematice vztahoval, byl text ministra školství, mládeže a tělovýchovy Marcela Chládky, jenž dává zhoršenou situaci na tribunách českých stadionů do souvislosti s pětadvacátým výročím tragédie v Hillsborough, nastiňuje možné scénáře řešení inspirované v zahraničí a vyzývá k akci všechny, kteří mají s fotbalem co dočinění, protože podle jeho názoru „*můžeme náš fotbal zachránit jen společně*“.

5.1.3 Mediální obraz utkání Teplice – Sparta

Před utkáním Sparty v Teplicích vyšly ve *Sportu* dva články, které se alespoň částečně dotýkaly zkoumaného problému. V pátečním vydání to byl článek o výzvě Ligové fotbalové asociace (asociace spolčující všechny ligové kluby) směrem k FAČR, aby se utkání v rámci zachování regulérnosti soutěže dohrávala i navzdory vulgárním pokřikům. Přerušováním utkání se totiž problém nevyřešil, frekvence závadných pokřiků naopak ještě stoupla.

V den zápasu potom vyšel článek redaktora Jana Podroužka, který se z většiny týkal sportovní stránky věci, ale autor v něm nezapomněl zohlednit, že se do Teplic v očekávání zisku titulu chystá početná skupina spartánských fanoušků. Podle informací *Sportu* mělo jít až o dvě tisícovky. Mnozí z nich k cestě na sever Čech využili nabídky Sparty, která pro ně připravila balíčky zahrnující vstupenku na zápas i jízdenku speciálně vypraveným fanouškovským vlakem. „*Kvůli téhle rudé invazi se Na Stínadlech po téměř jedenácti letech poprvé otevře i malá severní tribunka za brankou. Na žádost právě Sparty. Naposledy se na ní fandilo 27. listopadu 2003 v zápase s Feyenoordem, přes který Teplice slavně postoupily do jarních pohárových bitev,*“⁶⁸ zmiňuje další zajímavou souvislost Podroužek.

Sparta zápas v Teplicích nezvládla a s oslavami titulu musela čekat na nedělní zaváhání Plzně v Jablonci. V *Nedělním Sportu* se nevydařený spartánský výlet do

Teplic stal hlavním tématem, které se objevilo na titulní straně listu. A týkalo se nejen výsledku a hry, ale právě i chování fanoušků: „*Odložené oslavy ovšem nejsou pro Spartu tím nejhorším, co se včera stalo. Ještě horší než předvedený výkon hráčů bylo řádění spartánských fanoušků, kvůli kterému bylo utkání několikrát přerušeno.*“⁶⁹

Citovaná pasáž z titulní strany je úvodem pro reportáž Jakuba Konečného z druhé strany listu. Ten hned v úvodu zmiňuje, že spartánští chuligáni vyváděli tak, že hrozilo předčasné ukončení zápasu. Bezprostředně po utkání dokonce nikdo nevěděl, zdali k němu opravdu nedošlo. Sudí Pavel Královec totiž musel v posledních minutách hru přerušit kvůli hustému kouři z dýmovic, které na plochu naházeli příznivci hostů. Jakmile se však na časomíře rozsvítila 90. minuta, utkání raději bez jakéhokoli nastavení ukončil. „*A tak se všichni na stadionu i u televizních obrazovek ptali: Dohrálo se vůbec tohle utkání a bude platit výsledek ze hřiště? Nebo bylo předčasné ukončeno a ve hře bude kontumace?*“⁷⁰ přibližoval pocity většiny diváků autor reportáže. Nakonec na veřejnost prosákla informace ze zápisu o utkání, podle kterého byl zápas řádně dohrán. V další části textu Jakub Konečný popisuje v Teplicích několikrát viděnou scénu – tedy hulvátské projevy hostujících fanoušků a následné přerušování zápasu, během kterého byli fotbalisté jednou dokonce na deset minut odveleni do kabin. „*Ten zápas pro nás začal bláznivě. Na hřišti i v sektoru našich fanoušků,*“ citoval Konečný trenéra Sparty Vítězslava Lavičku, který stručně, ale trefně zhodnotil jak brzký inkasovaný gól svého týmu, tak i chování fanoušků Letenských. Podobně výstižně svou reportáž zakončil i Jakub Konečný: „*Mistrovské oslavy se minimálně o den odkládají. Může za to ostuda na hřišti i v hledišti.*“⁷¹ U článku ještě zaujala fotografie, která zachycuje možná nejdramatičtější moment – u nohou trenéra Sparty, jenž se přišel pokusit rozvášněný dav s mikrofonem v ruce uklidnit, hoří dýmovice, kterou směrem k trenérovi „svého“ týmu hodil jeden ze spartánských fanoušků, zachycený v detailním výřezu. K tomuto momentu se pak mj. Vítězslav Lavička vyjadřoval v pozápasovém rozhovoru, který byl také součástí *Nedělního Sportu*.

Ostudné chování fanoušků Sparty bylo skutečně ústředním motivem *Nedělního Sportu*. Na straně tři se objevil ještě komentář Pavla Kalouše, který se k němu rovněž

⁶⁸ PODROUŽEK, Jan. Sparta: Mečbol č. 1. *Sport*. 3. 5. 2014, s. 6.

⁶⁹ NESIGNOVÁNO. Prohra a ostuda. *Nedělní Sport*. 4. 5. 2014, s. 1.

⁷⁰ KONEČNÝ, Jakub. Sparta: místo oslav horor. *Nedělní Sport*. 4. 5. 2014, s. 2.

vracel. „*Příznivci Sparty uřízli svému klubu v Teplicích pořádnou ostudu a pokazili zápas, ve kterém měl jejich tým slavit titul,*“⁷² píše Kalouš v úvodu a o pár řádku níž upřesňuje počet fanoušků hostů na čtyři tisíce. Jejich chování logicky stejně jako jeho kolegové odsuzuje: „*Na opačné straně stadionu se pak několik fanoušků znechuceně zvedlo a vyrazilo pryč. Takhle vypadá ostuda, blamáž a trapnost v jednom balení.*“⁷³ Na straně čtyři ještě redakce připojila vyjádření hráče Sparty Lukáše Váchy.

První stránky pondělního vydání se už řádění spartánských fanoušků týkaly jen okrajově. Zastínila je totiž skutečnost, že díky nedělní ztrátě Plzně v Jablonci se Sparta stala mistrem. Informace o problémech s chuligány se v těchto článcích v souvislosti s utkáním v Teplicích sice objevovaly také, ale šlo pouze o zopakování toho, co již vyšlo v *Nedělním Sportu*.

Výhradně fanouškovskou tematikou se zabývaly dva pondělní příspěvky. V prvním z nich Pavel Kalouš na straně šest poprvé zmínil, že Miroslava Peltu kvůli přetrvávajícím potížím děsí představa pořádání blížícího se finále národního poháru. „*Sobotní řádění fanoušků Sparty v Teplicích potvrdilo, že boj s vulgárnostmi na stadionech selhává,*“ konstatuje autor hned v prvním odstavci. Následuje výčet konkrétních průšvihů ze zápasu Sparty v Teplicích: zdemolovaný vlak, hajlování, vytrhané sedačky, poničené útroby stadionu... Vyjádření Pely se však v článku čtenář nedočká – je zde pouze informace, že předseda FAČR odmítl žádost o rozhovor a situaci s fanoušky bude brzy řešit na výkonném výboru. A že stávající situace začíná být nesnesitelná, což ještě umocňuje vědomí, že si s ní asociace zatím neví rady. Na bezradnost FAČR upozorňuje ve svém komentáři na straně šest i Štěpán Filípek: „*Je to jako vyhlásit válku, ale místo detailního strategického plánu mít jen útržky papíru s načmáranými rozkazy, které matou i vlastní armádu.*“⁷⁴ Ve zkratce redaktor zastává názor, že je chvályhodná snaha FAČR pokusit se fanoušky umravnit a situaci na tribunách českých stadionů kultivovat, ale potíž je v tom, jakým způsobem se to asociace rozhodla dělat: „*Celé je to zoufale nepřipravené, přijatá opatření nejsou uplatňována systematicky, neexistuje jednotný metr, jímž by se všichni řídili.*“⁷⁵

---

⁷¹ Tamtéž.

⁷² KALOUŠ, Pavel. Fanoušci zazdili oslavy, skandál bude mít dohru. *Sport*. 4. 5. 2014, s. 3.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ FILÍPEK, Štěpán. Pelta posiluje „nepřítele“. *Sport*. 5. 5. 2014, s. 6.

⁷⁵ Tamtéž.

Argumenty protistrany – fanoušků – přitom tvrdě odsuzuje: „*Naprosto neadekvátně troubí do světa cosi o omezování svobody slova a potlačování jejich práv, kriminalizaci, návratu před rok 1989 a podobně. Myslí si, že si mohou dělat na stadionech, co se jim zamane, sami přitom omezují ostatní a vnucují falešnou představu, že bez nich by to kvůli atmosféře nešlo. Způsob jejich protestu absolutně neodpovídá situaci a přehluší opravdové trable.*“⁷⁶

Na špatný postup asociace, a především jejího šéfa, potom upozorňuje ve své poznámce 7. května i Pavel Kalouš: „*Pelta tápe, neví, co má dělat a už vůbec netuší, jak bizarní situaci při zápasech vysvětlit. Ocitl se ve slepé uličce a neví, kudy z ní.*“⁷⁷

Servis *Sportu* v dalších dnech nabídl v chuligánské kauze ještě názory fanoušků/čtenářů v rubrice Fórum, vyjádření předsedkyně komise rozhodčích Dagmar Damkové k výkonu sudího Královce v Teplicích nebo text plný glos v rubrice Přesné trefy Ladislava Vízka. O čistě redakční články k tématu se postaral Pavel Kalouš a Jan Podroužek. První jmenovaný informoval o tom, že výtržníkům z Teplic zachyceným na televizních či bezpečnostních kamerách hrozí i trest odnětí svobody, a také o tom, že potírání vulgarit na stadionech bude pokračovat. Jan Podroužek ve svém příspěvku z 9. května události z posledních dnů přehledně shrnul do několika krátkých čtyřřádkových odstavců rozdělených mezititulky. Obsáhl v nich fakt, že se utkání budou přerušovat dál, že UEFA radí posuzovat vulgární skandování podle stejných předpisů jako rasismus, že neexistuje stejný metr pro rozhodnutí, kdy utkání přerušit, i to, že by pro účastníky první ligy měly kvůli problémům s chuligány v budoucnu platit přísnější licenční podmínky.

5.1.4 Mediální obraz finále Poháru České pošty

Důkazem toho, jak velkým mediálním tématem se chuligánství v závěru sezony stalo, je například vydání *Sportu* ze dne 14. května. Ačkoli se finálový duel Poháru České pošty hrál až o tři dny později, už v tomto čísle se mu věnovalo několik článků. Většina z nich však řešila situaci kolem hrozících problémů s fanoušky, nikoliv to, který ze dvou sportovních rivalů má větší šanci na úspěch.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ KALOUŠ, Pavel. Mlčení nepomáhá. Šéf asociace musí svůj boj vysvětlit. *Sport*. 7. 5. 2014, s. 4.

O dva hlavní texty se postarali redaktori Jan Malý a Ondřej Škvor. První jmenovaný je autorem článku, který shrnuje komplikovaný prodej vstupenek, jenž byl kvůli podezření, že lístky hromadně skupují i někteří vyhlášení polští a slovenští chuligáni, pozastaven. V závěru textu autor zdůrazňuje, že ani tzv. adresný ticketing a výrazné snížení kapacity nemusí pomoci, když jedna osoba může koupit až čtyři lístky a nemusí uvádět jména osob, pro které je má. V praxi se tedy na utkání mohli dostat i oni obávající rváči.

Ještě více skeptický k práci FAČR je ve své poznámce Ondřej Škvor. Na úvod sice připouští, že větší vinu za aktuální válku mezi asociací a fanoušky nesou fandové, ale pak kritizuje způsob, jakým se k problému vedení českého fotbalu postavilo. „*Asociace správně nabádá ke zlepšení pořadatelské služby, nabízí možnost adresného ticketingu. Jenže sama, když má za rok uspořádat jeden souboj ligových týmů, silně tápe,*“⁷⁸ píše Škvor a připomíná, že stejná asociace se chtěla ucházet o pořadatelství EURO 2020.

Pochopení neměli pro rozhodnutí asociace snížit kapacitu stadionu ani čtenáři, kterým *Sport* na stránkách poskytl dostatek prostoru pro vyjádření. Jejich ohlasy čerpal ze svých internetových stránek iSport.cz a většina diskutujících se shodla, že výsledné řešení nebylo šťastné. „*Copak jsme někde v Africe, v Ugandě, že se FAČR při zápase nedokáže ani postarat o fanoušky?!*“ nebo „*FAČR je opravdu trapná instituce!*“ a „*Tohle už je komedie nad všechny komedie!*“ – i takové reakce v novinách vyšly. Podobného, byť umírněnějšího názoru, byl i fotbalový internacionál Ladislav Vízek, který má ve *Sportu* pravidelnou názorovou rubriku zvanou Přesné trefy Ladislava Vízka. Mezi čtenáři je poměrně populární, protože se Vízek nebojí upřímně podělit o svůj názor na jakékoli fotbalové téma a píše prostým jazykem s prvky hovorové češtiny. „*Finále poháru se bude hrát před poloprázdným Edenem jako výsledek boje fotbalovýho vedení s fanoušky. No to je teda něco! Volají mi známí, jestli neumím sehnat (přes Šmícu) lístky. Je mi líto, neumím,*“⁷⁹ glosuje situaci kolem napůl uzavřeného finále. Zároveň poukazuje na špatně zvolený termín – kvůli finále poháru se totiž pozastavila ligová soutěž. Ve zbylé části textu už se věnuje jiným tématům, což je pro

⁷⁸ ŠKVR, Ondřej. Mají problém s pohárem. Přitom chtěli EURO. *Sport*. 14. 5. 2014, s. 15.

⁷⁹ VÍZEK, Ladislav. Lístky na finále neumím. *Sport*. 14. 5. 2014, s. 23.

jeho styl typické. Ve svých komentářích obvykle zvládne okomentovat všechna významná fotbalová témata, která týden přinese.

V den utkání se ve *Sportu* objevilo sedm textů, které se vztahovaly k finálovému zápasu ve smyslu možných problémů s fanoušky. A jejich výběr a skladba byla ze strany redakce velice profesionální. Úvodním třem stranám, které deník tématu věnoval, vévodil článek Pavla Kalouše, který prostřednictvím vyjádření předsedy FAČR Pelty a trenérů a kapitánů Sparty i Plzně shrnoval, co finále předcházelo a jak se k tomu staví sami zainteresovaní. Miroslav Pelta pak coby předseda organizace a také nejčastější terč vulgárních pokřiků dostal větší prostor ještě v rozhovoru s Pavlem Kaloušem. V něm mj. znovu zopakoval, že ani přes velký tlak na svou osobu nehodlá rezignovat. Redakce zároveň oslovila několik fotbalových osobností, kterým položila otázku, zdali za současnou situaci nesou vinu spíš fanoušci, nebo FAČR. Do ankety se zapojili například trenéři Vlastimil Palička, Miroslav Koubek nebo Petr Uličný. Všichni respondenti z fotbalového prostředí volili buď fanoušky či obě strany, jen herec Ladislav Hampl přiřkl větší vinu asociaci. Stejně jako ve středečním vydání dostali prostor i fanoušci, jejichž názory tentokrát redakce čerpala nejen z vlastního webu, ale i z fanouškovských internetových stránek, jako je www.spartaforever.cz. Deníku se zároveň podařilo získat celkem obsáhlé vyjádření i od policie. Příliš konkrétních informací se však čtenáři od prvního náměstka policejního prezidenta Martina Vondráška nedozvěděli. Jen to, že policie doufá, že její zásah ani nebude potřeba, ale když ano, je „*v souladu se zákonem připravena zakročit.*“

Finále nakonec proběhlo bez větších excesů, ale vše vystihl titulek poznámky Pavla Kalouše z *Nedělního Sportu*: „*Oslava se servírovala jinde*“. „*Protestní mlčení fanoušků, zaskočení hráči, kteří se v hrobové atmosféře nedokázali dostat do tempa, čtvrt hodina vulgárních urážek na adresu šéfa FAČR Miroslava Pelty a návrh předávání poháru za asistence desítek těžkooděnců a štěkotu policejních vlčáků. Děsivé, smutné a zarážející. Fotbal dostal na frak,*“⁸⁰ shrnul své pocity z finále redaktor *Sportu*.

---

⁸⁰ KALOUŠ, Pavel. Oslava se servírovala jinde. *Nedělní Sport*. 18. 5. 2014, s. 3.

Zvláštnímu finále se v části svého glosáře v úterníku věnoval další redaktor Štěpán Filípek: „*Během finále se též ukázalo, že hrát fotbal za všeobecného ticha prostě nejde k sobě, na druhé straně to nikoho neopravňuje suverénně tvrdit, že k němu hrubé vulgarity odedávna a neodmyslitelně patří, a tak to prostě bude.*“⁸¹ K duelu Sparty a Plzně se vracel i Kovi – podnikatel a fanoušek Plzně, který pravidelně přispívá do rubriky Z kotle, v níž se objevují krátké sloupky příznivců několika českých klubů, především Sparty, Slavie, Plzně a Ostravy. Tato zajímavá rubrika má tu výhodu, že její autoři nemusejí předstírat nestrannost a ve svém textu mohou vtipnými narážkami na své oponenty vyjadřovat sympatie ke svému klubu. Objektivita je zaručena právě pocitem jisté konkurence – žádný z pravidelných přispěvatelů se nechce před svými kolegy/konkurenty ani před čtenáři zdiskreditovat tím, že by jen slepě hájil zájmy klubu, kterému fandí. Příznivec Plzně s přezdívkou Kovi v úvodu článku konstatoval, že „*nevyhrál lepší, ale šťastnější*“, a první půlhodinu finále označil za „*komorní divadlo*“, které FAČR hrozí, až si vyžene všechny hlučné fanoušky.

5.1.5 Přehled vydaných článků ve Sportu a jejich kvantitativní analýza

Tab. 2

Mediální obraz výtržností při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z/P</i>	<i>A/B</i>
22. 3. 2014		Ostrava v ohrožení! Valí se na ni dvě Sparty!	Richard Šíma	Z	B
23. 3. 2014	Nedělní Sport	Fanoušci válčili. Zatkli jich přes třicet.	(kah)	Z	A
24. 3. 2014		Rvačka na Bazalech: Baníku hrozí zavření hřiště	Richard Šíma	Z	A
24. 3. 2014		Viníci: FAČR, Baník i Sparta	Ondřej Škvor	P	A
24. 3. 2014	od čtenáře	Můj syn brečel...	J. Podhájecký	P	A
25. 3. 2014		Fanoušku, registruj se, to je Peltův plán	Jan Malý	Z	B
25. 3. 2014		Český fotbal pro fanoušky	Štěp. Filípek	P	A
25. 3. 2014		Jak to funguje v Nizozemsku	(kub)	Z	B
25. 3. 2014		Válka na Bazalech: šest obviněných	nesignováno	Z	A
26. 3. 2014		Baník? Ať sestoupí	Ladislav Vízek	P	A
26. 3. 2014	Z kotle	Rozdíl mezi výtržníkem a policajtem je nulový	David Liveč	P	A
27. 3. 2014		Baník: závěr ligy bez fanoušků?	Richard Šíma	Z	A

⁸¹ FILÍPEK, Štěpán. Pssst, hraje se fotbal! *Sport*. 20. 5. 2014, s. 19.

27. 3. 2014	rozhovor	Žádali jsme o přítomnost policie, ale marně	Richard Šíma	Z / P	A
27. 3. 2014		Pozitivní kroky, ne represe!	Lukáš Vala	P	A
28. 3. 2014		Baník vyvázl: podmínka do konce roku a pokuta	Jan Malý	Z	A
28. 3. 2014	rozhovor	Další incident? Sami navrhne kontumaci	(jam)	Z / P	A
28. 3. 2014		Mírný. A taky divný trest	Ondřej Škvor	P	A
8. 4. 2014		Vnitro hrozí: Bazaly rok bez diváků?	Richard Šíma	Z	A

Vysvětlivky: Z – zpravodajský text, P – publicistický text, A – text, v němž hraje chuligánská problematika hlavní roli, B – text, v němž se chuligánská problematika objevuje pouze částečně (platí pro všechny tabulky). V přehledu nejsou zaneseny ankety, dopisy od čtenářů a texty z informačních boxů.

Tab. 3

Mediální obraz rizikového pražského derby Sparta – Slavia					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z / P</i>	<i>A / B</i>
10. 4. 2014		Obavy z derby: může se nedohrát	Jan Malý	Z	A
10. 4. 2014	Z kotle	Pomoci Slavii do II. ligy? K nezaplacení	Petr Kolář	P	B
10. 4. 2014	Z kotle	Špatná nálada? Červenobílé barvy zase zazáří	Lukáš Vala	P	B
10. 4. 2014	Přestřelka	Je správné kvůli pokřikům diváků přerušit, případně ukončit ligový zápas?	J. Konečný, Š. Filípek	P	B
11. 4. 2014		500 000: cena za bezpečné derby	(jam)	Z	A
12. 4. 2014		Bitva dvou světů je tu!	J. Konečný	Z	A
13. 4. 2014		Urážky? Sudí byl tolerantní	Pavel Kalouš	Z	A
13. 4. 2014		Mnoho povyku pro... něco	Karel Häring	P	A
14. 4. 2014		Jílek: Pelta není ješita	J. Konečný	Z	A
15. 4. 2014		Tak jsem ču... no a co!	Štěp. Filípek	P	B
15. 4. 2014		Příklad pro Terazkyho	Ondřej Škvor	P	A
16. 4. 2014		Krví se „pyro“ hasit nemá	Pavel Kalouš	P	A
18. 4. 2014		Nadávký fanoušků? Teď už bez výjimek	Pavel Kalouš	Z	B
26. 4. 2014		Zachraňme český fotbal	M. Chládek	P	B

Tab. 4

Mediální obraz utkání Teplice – Sparta					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z / P</i>	<i>A / B</i>
2. 5. 2014		Ať se hraje! Nadávkám navzdory	Jan Malý	Z	B
3. 5. 2014		Sparta: Mečbol č. 1	Jan Podroužek	Z	B

4. 5. 2014	Nedělní Sport	Sparta: místo oslav horor	J. Konečný	Z	A
4. 5. 2014	rozhovor	Dýmavnice? Nebylo mi dobře	Pavel Kalouš	Z / P	A
4. 5. 2014	Nedělní Sport	Fanoušci zazdili oslavy, skandál bude mít dohru	Pavel Kalouš	Z	A
4. 5. 2014	Nedělní Sport	Stejně udělají, co chtějí	Lukáš Vácha	P	A
5. 5. 2014		Šéfa děsí finále poháru	Pavel Kalouš	Z	B
5. 5. 2014		Pelta posiluje „nepřítele“	Š. Filípek	P	B
6. 5. 2014		Královec zápas v Teplicích zvládl	D. Damková	P	A
6. 5. 2014		Výtržníkům hrozí i vězení	Pavel Kalouš	Z	A
7. 5. 2014		Pelta: Neustoupím!	Pavel Kalouš	Z	B
7. 5. 2014		Pelta ven? Proč ne!	Ladislav Vízek	P	B
7. 5. 2014		Mlčení nepomáhá. Pelta musí svůj boj vysvětlit	Pavel Kalouš	P	B
9. 5. 2014		Peltu straší finále	Jan Podroužek	Z	B

Tab. 5

Mediální obraz finále Poháru České pošty					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z / P</i>	<i>A / B</i>
14. 5. 2014		O problémových fanoušcích věděla	Jan Malý	Z	A
14. 5. 2014		Mají problémy s pohárem. Přitom chtěli EURO	Ondřej Škvor	P	B
14. 5. 2014		Lístky na finále neumím!	Ladislav Vízek	P	B
17. 5. 2014		Svátek zastínil strach	Pavel Kalouš	Z	A
17. 5. 2014	rozhovor	Žádal jsem je, ať vezmou rozum do hrsti	Pavel Kalouš	Z / P	B
17. 5. 2014		Expertní skupina chce evidenci chuligánů	(jam)	Z	B
17. 5. 2014		Jsme připraveni! Máme dost informací, co se děje	M. Vondrášek	Z	A
18. 5. 2014	Nedělní Sport	Oslava se servírovala jinde	Pavel Kalouš	P	A
18. 5. 2014	Nedělní Sport	Tichá pošta! Fanoušci mlčeli, pak nadávali Peltovi	Jonáš Bartoš	Z	A
20. 5. 2014		Pssst, hraje se fotbal!	Š. Filípek	P	B
21. 5. 2014		Až FAČR vyžene hlučné fans, bude to komorní divadlo	Kovi	P	A
31. 5. 2014	rozhovor	Fanouškům chybí autorita	Jan Malý	Z / P	B

Čtyři vybrané kauzy deník *Sport* pokryl celkem 58 příspěvky. Nejedná se však o úplně přesný součet, protože v uvedeném přehledu nebyly zohledněny ankety, názory

fanoušků a obsahy shrnujících informačních boxů. Pokud by byly započítány i tyto dílčí příspěvky, přesáhl by celkový počet článků uveřejněných ve sledovaném období dokonce sedm desítek.

Nejvíce se *Sport* věnoval výtržnostem fanoušků při utkání Sparty v Ostravě. Na toto téma vyšlo 18 článků. Naopak nejméně zastoupeným tématem (12 textů) z vybraného kvarteta bylo finále Poháru České pošty. Tato statistika kopíruje význam událostí, které se během jednotlivých utkání udály. Zatímco potyčky fanoušků s policií v Ostravě českou fotbalovou obec šokovaly a otevřely debatu na téma chuligánství, finále národního poháru proběhlo v kontextu tehdejšího vývoje relativně v klidu.

Poměr zpravodajských a publicistických textů byl ve *Sportu* zhruba 1:1 (přesně 28:25, pět textů neslo rysy obou skupin). Vysoký počet názorových textů odráží skutečnost, že *Sport* vede několik ryze publicistických rubrik (Poznámka, Komentář, Očima fanoušků, Z kotle, Přesné trefy...) a často v nich zveřejňuje vyjádření kompetentních osob. O redakční články se postaralo několik různých autorů, přičemž nejvíce článků na daná témata napsal Pavel Kalouš (celkem 11).

Co se týká obsahu jednotlivých příspěvků, ve *Sportu* mírně převažovaly texty, které se věnovaly výhradně chuligánské otázce. Dohromady jich bylo 35, zatímco textů, v nichž se stejná problematika vyskytovala jen částečně, bylo 23. Vysoký počet článků spadající do druhé kategorie souvisí s tím, že *Sport* věnoval všem čtyřem tématům hodně prostoru, a mohl si tudíž dovolit zařazovat na stránky i texty, které problémy s fanoušky ukazovaly v širších souvislostech. Zároveň tuto skutečnost vysvětluje i to, že *Sport* nabízí čtenářům několik rubrik, v nichž autoři obvykle pokrývají několik událostí z uplynulého týdne (Přesné trefy Ladislava Vizka, Fotbalový glosář Štěpána Filípka...), a chuligánům se tak věnovali jen v jedné části textu.

5.2 Mladá fronta DNES

5.2.1 Mediální obraz výtržností při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha

Zápas 21. kola Gambrinus ligy mezi Baníkem a Spartou byl odehrán v sobotu 22. března 2014. V neděli *Mladá fronta DNES* nevychází, a tak se ke čtenářům tohoto deníku dostaly první zprávy až v pondělním vydání s datem 24. března. Vzhledem k průběhu utkání, jehož výsledek (1:1) zastínily výtržnosti chuligánů, tvořily titulky nikoli slova o fotbalu, sportu, bodech a hře, ale o strachu, hrozbě smrti a válce. Díky tomu se „fotbal“ paradoxně probíjelo na titulní stranu novin, v jejíž spodní části se v pondělníku nacházel odkaz na hlavní článek sportovní rubriky, které byl v tomto čísle věnován celý sešit C. Titulek zněl hodně dramaticky: *„Válka fanoušků na fotbale. Čeká se, až někdo zemře?“*

Otvírák sportovní části listu v sešitu C, ke kterému se vázal citovaný titulek, napsal redaktor Jan Palička. Netýkal se však jen souboje Ostravy se Spartou. Hned v úvodu článku autor nabízí *„dvě nejkřiklavější zprávy z fotbalové ligy“*, mezi které řadí řádění chuligánů nejen na ostravských Bazalech, ale také v Uherském Hradišti, kde příznivci Brna zdemolovali toalety a poničili osobní automobil. V další části textu už se však autor věnuje především situaci z Ostravy, která byla přece jenom vážnější a veřejností více diskutovaná, protože byla živě přenášena televizí a navíc do ní byli nedobrovolně vtaženi i obyčejní diváci včetně malých dětí.

*„V Ostravě se obvyklá 15minutová přestávka protáhla na 37 minut. V tu chvíli připomínaly televizní záběry spíš válečný konflikt, ve kterém vládne agresivita mužů v kuklách. Vzduchem létaly sedačky a světlice, tribuny halil hustý dým, lidem bouchaly pod nohama petardy. Přímou na místě to všechno sledovaly i děti. Přišly se s rodiči podívat na tradiční vypjatý ligový šlágr, ale místo zážitků ze hřiště si odnesly stres a hrůzu v očích,“*⁸² shrnuje atmosféru na stadionu Jan Palička.

⁸² PALIČKA, Jan. Válka fanoušků na fotbale. Čeká se, až někdo zemře?. *Mladá fronta DNES*. 24. 3. 2014, s. 1.

Drama, které zažili diváci přímo na stadionu nebo jej sledovali v přímém přenosu České televize, se ve své zprávě snaží čtenářům více přiblížit používáním silně dějových a dramatických slovesných spojení jako „*létat vzduchem*“ či „*bouchat pod nohama*“, nebo obraty jako „*válečný konflikt*“, „*agresivita mužů v kuklách*“ či „*hrůza v očích*“.

V další části svého textu potom cituje vyjádření předsedy Fotbalové asociace České republiky (FAČR) Miroslava Pelty, který hovoří o tom, že „*čekat na smrtelnou tragédii na stadionech by bylo krajně nezodpovědně*“, a informuje o sjednání schůzky s ministry školství a vnitra, na níž by se měly probírat možné úpravy legislativního prostředí. Nutnost tohoto kroku a vytvoření konkrétního zákona o fotbalovém chuligánství následně Palička dokládá názorem Martina Syneckého, bezpečnostního manažera fotbalu: „*Opětovné vážné porušení zákona na stadionu Baníku ukázalo, že současná legislativa neumožňuje pořadatelům ani policii podobné projevy účinně postihnout a ani jim předcházet.*“⁸³ V závěru svého příspěvku Palička shrnuje, jaká bezpečnostní opatření se v české lize zkoušela v minulosti, poukazuje na jejich nefunkčnost a vysvětluje nizozemský, belgický či německý systém prodávání lístků, kterým by se FAČR do budoucna ráda inspirovala.

Už ze stavby zprávy Jana Paličky a jeho dramatického popisu události je patrné, že se staví na stranu těch, kteří volají po zpřísnění bezpečnostních opatření a zavedení fungujícího systému. Zatímco v prvním jeho příspěvku, který byl z žurnalistického pohledu zprávou s jistými reportážními prvky, neměl pro vyjádření svých názorů prostor, ve sloupku na třetí straně sešitu C si v publicistickém útvaru toto mohl dovolit. V tomto textu se omlouvá za citaci hrubě vulgárních hesel používaných českými chuligány (např. „*zkrvená Sparta*“, „*zasraní Židi*“ nebo „*buzeranti*“) a poukazuje na nepoměr mezi závažností situace a její (ne)odezvě ze strany vedení fotbalu. Znovu připomíná, že jde i o bezpečnost a výchovu dětí a jeho zamyšlení končí výzvou, že „*fotbal musí výtržníky vyhnat*“.⁸⁴

I třetí příspěvek z pondělního vydání týkající se nepokojů na tribunách ostravského stadionu je podepsán Janem Paličkou. Jedná se o krátký rozhovor

---

⁸³Tamtéž.

s Martinem Syneckým, bezpečnostním manažerem FAČR. Jeho jádro čtenář nalezne vlastně až na konci – Synecký totiž v posledních dvou odpovědích zmiňuje, že jedním z hlavních problémů je skutečnost, že pořadatel fotbalového utkání nemá o nic větší pravomoc než obyčejný divák. Odtud také titulek rozhovoru: „*Pořadatelé jsou na úrovni občanů. To není jako v Anglii*“. ⁸⁵

Ostravskému incidentu se sportovní rubrika *Mladé fronty DNES* hojně věnovala i v úterním vydání. Autorem nejdelšího příspěvku byl znovu Jan Palička. Jednalo se v podstatě o rozšířený sloupek z pondělního vydání, tedy znovu o publicisticky laděný text, který se ale tentokrát dostal dokonce na hlavní názorovou stránku novin na straně 10. Palička svou naraci opět postavil na dětech a dilematu jejich rodičů, kteří by své potomky rádi vzali na fotbal, ale po událostech z posledních dnů jim to nemůže připadat bezpečné. Zároveň znovu používá jadrného jazyka („*dobyčci v hledišti*“, „*chcípnout*“). Nabízí však trochu jiný pohled na problém než ve svém včerejším textu. Vinu nepřikládá jen nedostatečné legislativě, ale i nízké spoluúčasti samotných klubů, absenci radikálnějších rozhodnutí sudích a dalším aspektům. „*Proč se předčasně neukončují zápasy, ve kterých dochází k opakovaným excesům? (...) Proboha, co by se muselo stát, aby rozhodčí zavelel, že do tak ďábelského prostředí fotbal prostě nepatří? Proč si kluby nechrání svou pověst a svůj produkt? (...) Proč chodí hráči po zápasech zatleskat sektorům, které nejvíc zlobí?*“ ⁸⁶ klade si před čtenáři sugestivně jednu otázku za druhou. Jako problém chápe Jan Palička i to, že fotbalová veřejnost je na určitou míru hrubosti a agresivity na tribunách už zvyklá a nepřipadá jí to divné, i když to divné je.

Úterník se pak chuligánské otázce věnuje ještě celou stranou 12, to už klasicky ve sportovní rubrice. Čtenář v ní nalezne tři hlavní texty – dva rozhovory a jeden článek Jana Paličky, ve kterém nejproduktivnější redaktor na dané téma shrnuje vyjádření všech kompetentních osob, které *MF DNES* od zápasu shromáždila, a poprvé doslovně vyjadřuje myšlenku, že zápas měl být ukončen a kontumován: „*To už by poškozenému klubu muselo dojít, že se svými fanoušky musí něco dělat,*“ ⁸⁷ píše v závěru svého textu

---

⁸⁴ PALIČKA, Jan. Děti, chcete se bát? Tak pojdte na fotbal. *Mladá fronta DNES*. 24. 3. 2014, s. 3.

⁸⁵ PALIČKA, Jan. „Pořadatelé nejsou na úrovni občanů. To není jako v Anglii“. *Mladá fronta DNES*. 24. 3. 2014, s. 3.

⁸⁶ PALIČKA, Jan. Výchova chuligánů v Čechách. *Mladá fronta DNES*. 25. 3. 2014, s. 10.

⁸⁷ PALIČKA, Jan. Jak bojovat s chuligány? Ukončit zápas! Zavřít hřiště! *Mladá fronta DNES*. 25. 3. 2014, s. 12.

a svou tezi podporuje citací předsedkyně rozhodčích Dagmar Damkové, která zápas Baníku se Spartou označila za „zralý na ukončení“.⁸⁸

Zajímavý byl rozhovor Ondřeje Trunečky s Janem-Hermenem de Bruijnem, šéfredaktorem nizozemského fotbalového magazínu *Elf*. Není příliš rozsáhlý, ale zaujme už jen výběrem respondenta, protože právě nizozemský systém práce s chuligány označil Miroslav Pelta jako možný vzor pro Česko a *Mladé frontě DNES* se tak prostřednictvím tohoto rozhovoru podařilo nizozemskou praxi čtenářům dobře přiblížit. Druhý rozhovor vedl Radim Trusina s místopředsedou FAČR Dušanem Svobodou, který byl osobně přítomen na problémovém zápase v Ostravě. Ten ve svých odpovědích dává prakticky ve všem za pravdu Janu Paličkovi, ať už jde o vážnost situace, kterou označuje za „vrchol ledovce“⁸⁹, legislativní mezery („Bohužel u nás máme problém s legislativou ve všech oblastech života a je iluzorní si myslet, že zrovna ve fotbale to bude jinak. Nebude.“⁹⁰) nebo pasivitu klubů („Hlavním subjektem, který musí převzít iniciativu, jsou profesionální kluby.“⁹¹).

To, že význam ostravské kauzy přerostl sportovní prostředí, nejlépe ilustrovalo čtvrté vydání *MF DNES* (27. 3. 2014). I to totiž obsahovalo články o zkoumaném tématu, ale místo našly v prvním listě novin – vně sportovní rubriky. Nacházely se na straně 6 v sekci Z domova. Dva texty stály proti sobě v rubrice Pro a Proti, kde redaktor magazínu Tomáš Poláček zastával názor, že celá aféra je trochu nafouknutá („Chuligánů jsou tu dvě procenta, zbytek tvoří lidi jako vy.“⁹²), a naopak vedoucí zpravodajství Zdeněk John kritizoval alibistický a neefektivní postup fotbalové asociace. Autorem třetího textu je Václav Dolejší, jenž se na celý problém podíval spíš z politického hlediska. Ve svém článku popisuje úskalí připravovaného plánu „buldozera Pelty“ a „ohňostroje Chládky“, který počítá se zavedením karty fanouška a návratem policistů na stadiony.⁹³

---

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ SVOBODA, Dušan. Interview. In: Šéf ligy: Nečekejme na zázrak, je to problém klubů. *Mladá fronta DNES*. 25. 3. 2014, s. 12.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² POLÁČEK, Tomáš. Jak otrávit ty, které zatím neotrávil fotbal. *Mladá fronta DNES*. 27. 3. 2014, s. 6.

⁹³ Srov. DOLEJŠÍ, Václav. Chcete očipovat fandý? *Mladá fronta DNES*. 27. 3. 2014, s. 6.

Mladá fronta DNES se pak výtržností na Bazalech dotkla ještě ve dvou člancích. Oba už patřily do sportovní rubriky a nebyly příliš velkého rozsahu. První z nich vyšel 29. března a přinášel názor ministra vnitra Milana Chovance, který kritizoval nedůsledné dodržování dohod, které má FAČR uzavřené s policií. Druhý text, spadající do rubriky Krátce, je převzatý materiál od ČTK, v němž se čtenář dozví, že předseda FAČR Miroslav Pelta chce od příští sezony zavést seznamy problémových fanoušků.

5.2.2 Mediální obraz rizikového pražského derby Sparta – Slavia

Zásadním rozdílem oproti zápasu Ostravy se Spartou z hlediska referování médií byl v tomto případě fakt, že zatímco před výtržnostmi na Bazalech tisk toto téma prakticky vůbec nezařazoval, při příležitosti velkého pražského derby vyšlo stejně článků týkajících se chuligánské problematiky před ním jako po něm. Dokazuje to, že se ostravský incident stal jakousi rozbuškou, která přiměla fotbalovou asociaci, politiky i média k tomu, aby se tomuto problému více věnovali. Ve světle ostravských událostí byly obavy z dalších násilností při pražském derby na místě, a tak se toto téma začalo už před samotným zápasem často vyskytovat i v médiích.

V *MF DNES* se první takový článek objevil ve čtvrtek 10. 4. – tři dny před utkáním, a měl příznačný titul: „*Fotbal nebude tolerovat nadávky. Dohraje se derby?*“. Redaktor Radim Trusina v úvodu textu upozorňuje, že vzhledem k tomu, že se asociace rozhodla kvůli vypjaté atmosféře v ochozech důsledně dodržovat bezpečnostní pravidla, nemusel by se velký zápas vůbec dohrát. Tuto domněnku dokládá názorem neznámého fanouška, který se na derby chystá, ale který si nepřál být jmenován, což z žurnalistického hlediska nepůsobí příliš profesionálně, protože čtenář nemá záruku, že se nejedná o názor samotného autora.

Trusina dále vysvětluje, že fotbalová asociace po schůzce s ministry vnitra a školství přislíbila využívat maximum prostředků k tomu, aby kultivovala prostředí na stadionech. V důsledku toho by se měly přerušovat (či ukončovat) zápasy, při nichž dojde k násilí, ale i výhrůžným či morbidním pokřikům, provolávání antisemitských nebo rasistických hesel.⁹⁴ Vzhledem k tomu, že při derby panuje mezi fanoušky

---

⁹⁴ Srov. TRUSINA, Radim. Fotbal nebude tolerovat nadávky. Dohraje se derby? *Mladá fronta DNES*. 10. 4. 2014, s. 13.

extrémní rivalita, dá se podle Radima Trusiny počítat jak s nadávkami, tak s pyrotechnikou.⁹⁵

Největšího prostoru se chuligánské problematice v souvislosti s derby dostalo den před utkáním, tedy 11. dubna. Ve sportovní rubrice *MF DNES* na straně 10 vyšly celkem tři texty. O dva z nich se postaral Jan Palička a oba přináší několik zajímavých aspektů.

Jedním z jeho textů je názorový formát označený jako Pohled. V něm Jan Palička jinými slovy znovu opakuje svou výzvu, aby český fotbal konečně začal radikálně potírat násilí i vulgaritu na stadionech. Kvituje v tomto směru skutečnost, že v minulých dnech došlo k přerušení utkání mezi Jabloncem a Slavií, při němž diváci vulgárně uráželi Miroslava Peltu.⁹⁶

Poněkud zarážející však je, že redaktor, který opakovaně volá po kultivaci chování i slovníku fotbalových diváků, sám často jejich mluvu ve svých článcích používá. V jednom ze článků se za to omluvil s odůvodněním, že sprostá slova zařazuje proto, aby vyjádřil surovost atmosféry na tribunách. Těžko ale takové vysvětlení obstojí v okamžiku, kdy se vulgární výrazy objevují v jeho článcích opakovaně, což už vytváří lehce samoúčelný dojem. Výjimkou nebyl ani jeho text z 11. dubna, v němž se slovo „*posranej*“ objevilo dokonce v nadpisu. V textu mj. píše, že by „*bylo fajn*“, kdyby asociace zůstala nekompromisní a podnikala kroky, které „*zabolí hráče, kluby i fanoušky*“, aby se ochozy zkulturnily a slušní fanoušci si nemuseli zvykat na neslušnosti. Frekventovaným používáním oněch neslušností z nich však sám na stránkách seriózního deníku stírá příděch vulgárnosti a pomáhá jim etablovat se v běžném hovorovém jazyce.

Druhým příspěvkem Jana Paličky do pátečního vydání je rozhovor se socioložkou Zuzanou Kusou ze Slovenské akademie věd na téma boje s neslušnými fanoušky. Slova akademičky přinášejí na kauzy zase trochu odlišný pohled, za což lze redaktora pochválit, ale k většímu informačnímu přínosu rozhovoru pro čtenáře chybí nízké povědomí respondentky o poměrech české kopané a o dané aféře.

---

⁹⁵ Tamtéž.

Nejrozsáhlejším textem na dané téma je v pátek článek Radima Trusiny. Autor konstatuje, že to, jak bude zápas probíhat v hledišti, se před derby řeší víc než sportovní forma soupeřů. O nezvykle vypjaté situaci vlastně hovoří i počet článků, které se případným nepokojům na tribunách věnují. Trusina dále ve svém textu nabízí výčet událostí, které mohou vést k přerušení nebo dokonce ukončení zápasu a vysvětluje, že se tyto věci neposuzují podle žádného nového pravidla, ale je pouze přísně dodržován pokyn vydaný fotbalovou asociací už v roce 2008. „*V manuálu se doporučuje hrubé nespportovní projevy diváků, v tomto případě vulgarity, řešit ve volném překladu podle pravidla třikrát a dost,*“⁹⁷ upozorňuje, že v případě recidivy by mohlo dojít k ukončení zápasu i pouze kvůli sprostým pokřikům. Zároveň však dodává, že k ukončení zápasu došlo v českém fotbale dosud jen dvakrát.

Média, včetně *Mladé fronty DNES*, začala blížící se derby chápat jako zkoušku, co všechno FAČR vydrží, jak důsledně bude dodržovat zmíněné regule a jak na proklamované zpřísnění zareagují samotní diváci. To vše svým způsobem ještě více napnul atmosféru na tribunách Gambrinus ligy a vyhrotilo náladu před už tak dost třaskavým pražským derby.

Stejně jako duel Ostravy se Spartou, i pražské derby se hrálo v sobotu, a tak první články na toto téma vyšly až v pondělí. Zkoumané problematiky se týkaly tři – dva texty Radima Trusiny ve sportovní rubrice a jedna zpráva Davida Čermáka v pražské příloze.

Trusina v úvodu svého delšího článku, publikovaného na titulní straně sešitu C, který je v pondělí věnovaný výhradně sportu, konstatuje, že „*strašení a domluvy na fanoušky Sparty a Slavie částečně zabraly*“ a „*derby proběhlo relativně v klidu*“⁹⁸. A to přes to, že urážky nezmizely. Během utkání, které nakonec nebylo přerušeno ani jednou, se opakovaně ozývaly pokřiky „*Smrt Spartě!*“ či „*Jude Slavie!*“, ale podle informací autora článku se oba kluby před zápasem domluvily, že jim tyto pokřiky nevadí. Nepřerušovalo se ani při vulgárním pokřiku na adresu Miroslava Pelty, což rozhodčí

⁹⁶ Srov. PALIČKA, Jan. Héééj – rup! Posero, posranej... *Mladá fronta DNES*. 11. 4. 2014, s. 10.

⁹⁷ TRUSINA, Radim. Sobota, 15.00! Důrazný pokus umlčet vulgarity na stadionech. *Mladá fronta DNES*. 11. 4. 2014, str. 10.

⁹⁸ TRUSINA, Radim. Pokřiky Smrt a Jude nevadí. Český fotbal třídí nadávky. *Mladá fronta DNES*. 14. 4. 2014, s. 1.

Jílek, citovaný v Trusinově článku, vysvětloval tím, že mu předseda FAČR říkal, ať kvůli němu derby nepřerušuje.⁹⁹

Během utkání bylo také v hledišti zapáleno několik světlic a odpáleny dva dělbuchy. Ani to však hlavního sudího nepřimělo zápas přerušit, což kontrastovalo s mnohem radikálněji znějícími prohlášeními asociace. I toho si Trusina ve své zprávě všímá. Závěrem ještě přidává krátkou zmínku o tom, že ještě před utkáním fanoušci Sparty napadli pùllitry autobus fotbalistù Slavie, prorazili jimi okno a zranili v obličeji brankáre Karla Hrubeše.

V druhém publikovaném příspěvku se Trusina v publicistické části zvané Pohled vrací k vulgárním pokřikù na adresu Miroslava Pelty: „*Přejít skandování Pelta je č...k! z derby bez povšimnutí mi přijde jako chyba. Fotbal by měl být radikální jako v prvním případě,*“¹⁰⁰ narážel na to, že kvůli stejnému pokřiku se v minulém kole zápas Slavie s Jabloncem přerušoval. Za povšimnutí stojí, že v tomto sloupku se autor neodvážil použít vulgární výraz v plném znění, kdežto jiný redaktor, Jan Palička, podobně pepné výrazy užíval ve svých textech v původní podobě bez výpustky.

Zpráva z pražské přílohy, jejímž autorem je David Čermák, popisuje události předcházející samotnému derby. Píše se v ní o potížích se slávistickými fanoušky na Čechově mostě, kteří tam už před polednem (utkání začínalo v 15 hodin) hromadně odpalovali pyrotechniku. Následný zásah policie potom Slavia označila za nepřiměřený, což v Čermákově textu potvrzuje citace mluvčího Slavie Jiřího Vrby: „*Posbírali jsme řadu svědectví o tvrdých policejních zákrocích teleskopickými obušky, při nichž došlo ke zraněním, jako reakci na odpálení zábavní pyrotechniky.*“¹⁰¹ Takový postoj klubu je v situaci, kdy asociace vyzývá kluby ke spolupráci při potírání násilností a vulgarit, celkem zarážející. Autor textu jej však ponechává bez komentáře, což je vzhledem ke skutečnosti, že jde o zprávu, z profesního hlediska správný přístup. Stejně tak správné bylo poskytnutí prostoru i druhé straně – ihned po Vrbově prohlášení následuje vyjádření policejní mluvčí Hany Jeřábkové, která nepřiměřenost zásahu odmítla. V posledním odstavci se Čermák zmiňuje i o spartánských hooligans, kteří napadli

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ TRUSINA, Radim. Fotbal vzkázal: Můžete urážet. Hlavně Peltu! *Mladá fronta DNES*. 14. 4. 2014, s. 1.

¹⁰¹ VRBA, Jiří. In: Čermák, David. Fanoušci zaměstnali policii. *Mladá fronta DNES*. 14. 4. 2014, s. 4.

autobus s hráči Slavie. To také přispívá k vyváženosti textu, i když by se dalo diskutovat o tom, zdali tento incident nebyl ještě závažnější než odpalované rachejtle na Čechově mostě, a neměl tudíž dostat minimálně stejný prostor.

Názor Radima Trusiny z článku uveřejněného v pondělí 14. 4. o tom, že nepřerušeni derby po vulgárním urážení Miroslava Pely bylo chybou, potvrdilo vyjádření FAČR o čtyři dny později, které bylo součástí textu Petra Šedivého ve vydání *Mladé fronty DNES* ze dne 18. dubna. Tato zpráva byla zároveň posledním textem, který se k derby a k problémům s fanoušky vztahoval. Šedivý ve svém příspěvku tlumočí stanovisko fotbalové asociace, která si vyhodnotila všechna utkání uplynulého kola včetně pražského derby a rozhodla se být při postihování fanouškovských prohřešků ještě důslednější.

5.2.3 Mediální obraz utkání Teplice – Sparta

Sparta mohla 3. května v Teplicích v případě vítězství oslavit titul a tuto skutečnost vtipně zapracoval do svého článku v sobotním vydání redaktor Radim Trusina. „*Fanoušci z Letné jako Homolkovi: Do Teplic, za Spartou, pro titul!*“ zněl titulek jeho textu, který narážel na slavné scény z kultovního českého filmu. Článek vyšel v den utkání a mapoval situaci v tabulce, která hovořila jasně – výhra Sparty se rovnala zisku ligového titulu. To byla motivace pro stovky spartánů, aby na sever Čech vyrazili, a to s sebou zase vzhledem k problémům s chuligány a stále pokračující anabázi s přerušováním zápasů neslo zvláštní rizika. Kromě informace o očekávaném vyšším počtu příznivců z Prahy ale tento text nenabízí žádná data důležitá pro tuto práci.

To však neplatí o třech příspěvcích z pondělního vydání. Sparta totiž v Teplicích prohrála a oslavy se musely odložit, a to částečně i vinou jejích příznivců. „*Přijeli s týmem oslavit titul, jenže výtržnostmi fanoušci fotbalové Sparty částečně pomohli k tomu, že se klub po porážce 1:3 v Teplicích neradoval,*“¹⁰² psal v úvodu své reportáže Radim Trusina. „*Když šel trenér Lavička při přerušení v prvním poločase pod spartánský kotol příznivcům domluvit, přiletěla mu k nohám světlice...*“¹⁰³ přidával

¹⁰² TRUSINA, Radim. Spartáné si titul neuhráli. Podrazili je vlastní fanoušci. *Mladá fronta DNES*. 5. 5. 2014, s. 1.

¹⁰³ Tamtéž.

autor textu popis nejdramatičtějších, bohužel však nikoliv fotbalových událostí ze Stínadel. Ještě před tímto okamžikem zkoušel spartánský sektor uklidnit kapitán David Lafata, když byl zápas poprvé přerušen kvůli pyrotechnice. Celkem se první poločas nastavoval o bezmála čtvrt hodinu a bez potíží neprobíhala ani druhá půle, kdy v závěru utkání znovu zahalila hřiště mlha z dýmovic. Po událostech z Teplic Radim Trusina v posledním odstavci vyjadřuje obavu, jak bude probíhat finále Poháru České pošty, které FAČR pořádá o dva týdny později.

Text Radima Trusiny z titulní strany sešitu C pak doplňuje ještě sloupek označovaný jako Pohled s titulkem „*Asociace lize uškodila víc než nadávky*“. Trusina si i v něm pomáhá filmovým přirovnáním – tentokrát ze snímku *Obecná škola*, ze kterého vybral známou scénu s olizováním namrzlého zábradlí. Stejný princip vidí v chování fanoušků, kterým FAČR zakázala vulgární pokřiky. „*Snaha zkultivovat prostředí na českých fotbalových stadionech je záslužná a nutná. Její provedení je ale tragi(komi)cké,*“¹⁰⁴ píše k tomu. Dál uvádí, že pokud po avizované nulové toleranci vulgarit a násilí nebylo přerušeno derby, zápas v Teplicích, kde došlo k přerušení několikrát, narušily ho desítky světlíc, docházelo k demolování vybavení stadionu a provázely ho po celou dobu nadávky i rasistické pokřiky, měl být předčasně ukončen určitě. Nekonáním asociace podle autora článku ztrácí váhu svého slova a příliš pozdě si uvědomila, že by přísným dodržováním regulí a následnými kontumacemi mohla být narušena regulérnost soutěže. „*Proto říkám: Ukončete tenhle experiment. Nevyšel,*“ završuje svůj pohled.

S Trusinou souhlasí i další dva redaktoři *Mladé fronty DNES* – Ondřej Trunečka a Petr Šedivý. Ti ve svém společném článku poukazují na to, že fanoušky nenávidí vůči Miroslavu Peltovi, projevovaná vulgárními nebo alespoň posměšnými pokřiky a transparenty, sjednotila a nadávek nebylo. Přidávají i vyjádření několika fotbalových osobností, např. tehdejšího trenéra Teplic Zdeňka Ščasného nebo bývalého fotbalisty Martina Hyského, kteří se rovněž kloní k názoru, že boj, který asociace s vulgaritami a násilím zahájila, není veden správně a strategie byla vymyšlena hekticky, jen „*aby se něco udělalo*“.¹⁰⁵

¹⁰⁴ TRUSINA, Radim. Asociace uškodila lize víc než nadávky. *Mladá fronta DNES*, 5. 5. 2014, s. 3.

¹⁰⁵ TRUNEČKA, Ondřej a PETR ŠEDIVÝ. Když zní nový hit sjednocených fandů a poločas trvá až hodinu. *Mladá fronta DNES*. 5. 5. 2014, s. 3.

Názor těchto tří redaktorů je zajímavý s ohledem na úplně opačný pohled jejich kolegy Paličky, který naopak ve svých textech volal po nekompromisním postupu asociace i za cenu určitých sportovních obětí. Je škoda, že deník nevyužil této názorové polarity k nějaké polemice. Zdali Jan Palička ve světle nových událostí změnil názor nebo ne, se čtenáři nedozví, protože žádný z jeho článků se po zápase v Teplicích k dané problematice nevztahuje. Poslední reakcí deníku na řádění spartánských fanoušků v Teplicích je rozhovor s Miroslavem Peltou, který vyšel 9. května. V něm šéf českého fotbalu zopakoval, že je pro zavedení registrace fanoušků a události ze Stínadel, kdy šlo podle jeho názoru o životy, ho jen utvrdily v tom, že je potřeba s podobnými jevy skoncovat.¹⁰⁶

5.2.4 Mediální obraz finále Poháru České pošty

Možná vůbec nejdůležitější zpráva ohledně fanoušků vztahující se k finále národního poháru, vyšla už čtyři dny před samotným utkáním – v úterý 13. 5. *Mladá fronta DNES* v ní sdělovala rozhodnutí fotbalové asociace neprodávat na finálový duel mezi Spartou a Plzní vstupenky na dvě podélné tribuny a uměle tak snížit kapacitu stadionu zhruba na polovinu. K tomuto kroku podle citovaného vyjádření FAČR sáhla asociace proto, aby zajistila bezpečnost, a přiznala, že v dané chvíli neexistuje lepší způsob, jak toho docílit. *MF DNES* zároveň informovala, že poslední část oficiálního vyjádření později asociace ze svého webu stáhla. V backgroundu zprávy se čtenář dozvídá, že se fotbalová asociace „v posledních týdnech zamotala do boje proti chuligánům, od dubna se přerušují zápasy ve chvíli, kdy část hlediště začne vulgárně skandovat“.¹⁰⁷

K tomuto nestandardnímu řešení se ve stejném čísle vyjádřil ve sloupku ještě redaktor Jan Palička. Se zjevnou nadsázkou asociaci doporučuje, aby pohárové finále zrušila úplně a nechala si kapitány obou mužstev hodit korunou. „*Pořád to bude originálnější zábava než to, co vymyslela asociace,*“¹⁰⁸ píše a označuje finále předem za „frašku“. Přece jenom tak dochází k názorovému posunu u redaktora, který se

¹⁰⁶ TRUSINA, Radim. Pelta: Pro fanoušky jsme nepřítel, ale nepolevíme. *Mladá fronta DNES*. 9. 5. 2014, s. 8.

¹⁰⁷ (min). Fotbal zasáhl, na finále můžete jen mezi skalní. *Mladá fronta DNES*. 13. 5. 2014, s. 9.

¹⁰⁸ PALIČKA, Jan. Hodte si korunou u piva, aspoň bude zábava. Tohle je fraška. *Mladá fronta DNES*. 13. 5. 2014, s. 9.

v začátku kauzy stavěl na stranu nekompromisních řešení i za cenu toho, že jimi bude trpět samotný fotbal a jeho bezproblémoví diváci.

K celé kauze vyšel před zápasem (v den utkání, tedy 17. května) ještě jeden článek. Redaktor Radim Trusina si v něm zoufá, že zatímco ve vyspělých evropských soutěžích se těší na sváteční finálové zápasy, v Česku bude duel dvou nejlepších týmů sledovat poloprázdný stadion a veřejnost spíš než formu obou soupeřů řeší, zdali se finále dohraje, nebo ne. Nálada tedy nápadně připomíná situaci před pražským derby.

Po finále, které nakonec vyhrála po penaltovém rozstřelu Sparta, otevíral text o utkání sešit C. Jeho autorem byl Radim Trusina. Protože ale k žádným násilnostem nedošlo a fanoušci zvolili mírnější varianty protestu (do 30. minuty oba kotle na protest mlčely a nefandily), převažuje v Trusinově zprávě sportovní rovina. K situaci v hledišti se autor dostává až ve druhé polovině textu. Zmiňuje počáteční komorní atmosféru a konstatuje, že díky benevolenci sudích, kteří přešli některé vulgární pokřiky v dalších fázích zápasu, se finále dohrálo bez přerušování. Podle informací *MF DNES* měl sudí Miroslav Zelinka nařízeno, aby „*měl práh bolesti velmi vysoko*“¹⁰⁹. „*Dohrálo se sice s vulgaritami, ale bez jiných větších exceců,*“ shrnuje redaktor a dodává, že k těm bylo nejbližší až po skončení utkání, kdy se spart’anští fanoušci chtěli vydat slavit na trávník, ale přítomné dvě stovky těžkooděnců jim v tom zabránily.

5.2.5 Přehled vydaných článků v MF DNES a jejich kvantitativní analýza

Tab. 6

Mediální obraz výtržností při utkání FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z/P</i>	<i>A/B</i>
24. 3. 2014		Válka fanoušků na fotbale. Čeká se, až někdo zemře?	Jan Palička	Z	A
24. 3. 2014	rozhovor	„Pořadatelé jsou na úrovni občanů. To není jako v Anglii“	Jan Palička	P	A
24. 3. 2014		Děti, chcete se bát? Tak pojdte na fotbal	Jan Palička	P	A
25. 3. 2014	hl. sešit	Výchova chuligánů v Čechách	Jan Palička	P	A
25. 3. 2014		Jak bojovat s chuligány? Ukončit zápas! Zavřít hřiště!	Jan Palička	P	A
25. 3. 2014	rozhovor	Šéf ligy: Nečekejme na zázrak, je to problém klubů	Radim Trusina	P	A

¹⁰⁹ TRUSINA, Radim. Ticho vystřídal penaltový adrenalin. Sparta má po 7 letech double. *Mladá fronta DNES*. 19. 5. 2014, s. 1.

25. 3. 2014	rozhovor	Přísná nizozemská převýchova: nutná registrace, méně výjezdů i kamery	Ondřej Trunečka	Z	A
27. 3. 2014	hl. sešit	Chcete očipovat fandý?	Václav Dolejší	P	A
27. 3. 2014	hl. sešit	Jak otrávit ty, které zatím neotrávil fotbal	Tom. Poláček	P	A
27. 3. 2014	hl. sešit	Máte ten fotbal vůbec rád, pane Pelto?!	Zdeněk John	P	A
29. 3. 2014		Ministr vnitra: Fotbal se nestará o chuligány	Jan Palička	Z	A
3. 4. 2014		Pelta chce seznamy problémových fanoušků	ČTK	Z	A

Vysvětlivky: Z – zpravodajský text, P – publicistický text, A – text, v němž hraje chuligánská problematika hlavní roli, B – text, v němž se chuligánská problematika objevuje pouze částečně (platí pro všechny tabulky)

Tab. 7

Mediální obraz rizikového pražského derby Sparta – Slavia					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z / P</i>	<i>A / B</i>
10. 4. 2014		Fotbal nebude tolerovat nadávky. Dohraje se derby?	Radim Trusina	Z	A
11. 4. 2014		Sobota, 15:00! Důrazný pokus umlčet vulgarity na stadionech	Radim Trusina	Z	A
11. 4. 2014	rozhovor	„Češi, nevzdávejte svůj boj! Na fotbale se dá fandit i slušně?“	Jan Palička	P	A
11. 4. 2014		Héééj – rup! Posero, posranej...	Jan Palička	P	A
14. 4. 2014		Pokřiky Smrt a Jude nevadí. Český fotbal třídí nadávky	Radim Trusina	Z	A
14. 4. 2014		Fotbal vzkázal: Můžete urážet. Hlavně Peltu!	Radim Trusina	P	A
14. 4. 2014	příloha	Fanoušci zaměstnali policii	David Čermák	Z	A
18. 4. 2014		Jak fotbal potírá vulgarismy: výzva, přerušení, konec	Petr Šedivý	P	A

Tab. 8

Mediální obraz utkání Teplice – Sparta					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z / P</i>	<i>A / B</i>
3. 5. 2014		Fanoušci z Letné jako Homolkovi: Do Teplic, za Spartou, pro titul!	Radim Trusina	P	B
5. 5. 2014		Sparťané si titul neuhráli. Podrazili je vlastní fanoušci.	Radim Trusina	Z	B
5. 5. 2014		Asociace lize uškodila víc než nadávky	Radim Trusina	P	A
5. 5. 2014		Když zní nový hit sjednocených fandů a poločas trvá až hodinu	O. Trunečka Petr Šedivý	P	A
9. 5. 2014	rozhovor	Pelta: Pro fanoušky jsem nepřítel, ale nepolevíme	Radim Trusina	Z	A

Tab. 9

Mediální obraz finále Poháru České pošty					
<i>Datum vydání</i>	<i>Pozn.</i>	<i>titulek</i>	<i>autor</i>	<i>Z / P</i>	<i>A / B</i>
13. 5. 2014		Fotbal zasáhl, na finále můžete jen mezi skalní	(min)	Z	A
13. 5. 2014		Hodte si korunou u piva, aspoň bude zábava. Tohle je fraška	Jan Palička	P	A
17. 5. 2014		Sparta vs. Plzeň. Fotbalový vrchol, nebo divočina	Radim Trusina	Z	A
19. 5. 2014		Ticho vystřídal penaltový adrenalin. Sparta má po 7 letech double	Radim Trusina	Z	B

Ve sledovaném období *Mladá fronta DNES* vydala celkem 29 textů, které se vztahovaly k jedné ze čtyř zkoumaných kauz. Největší počet článků (12) se vázal k zápasu Baníku Ostrava se Spartou Praha, který zvýšený zájem o chuligánskou problematiku vyvolal. Naopak nejméně prostoru (čtyři texty) noviny věnovaly poslední vybrané události – finále Poháru České pošty. Důvody jsou zjevné. Nepokoje na stadionu v Ostravě byly jakýmsi spouštěčem. Česká fotbalová veřejnost byla událostmi z Ostravy šokována a média měla znenadání nové téma, o kterém mohla psát. Ke zvýšenému zájmu zároveň přispělo to, že ze všech čtyř událostí byly ty ostravské nejzávažnější a nejdramatičtější.

Většina ze všech 29 textů se primárně vztahovala k chuligánské otázce. Je to dáno samotným výběrem článků. Při počáteční rešerši se autor práce totiž zajímal výhradně o články, ve kterých se píše o fanoušcích. Texty popisující ryze sportovní aspekt zápasu nebyly brány v potaz. I tak se ale objevilo několik příspěvků (3), u nichž se autoři rozhodli obě hlediska spojit a ve výsledku se tak chuligánské problematice věnovaly jen částečně.

Ostravské utkání bylo z hlediska tohoto výzkumu jedinečné v tom, že veškeré k němu se vztahující články vyšly až ex post. Vysvětlení je jednoduché a znovu souvisí s tím, že tento zápas celou kauzu nastartoval. Před utkáním nebyl důvod fanouškům věnovat zvýšený zájem. Rivalita mezi spartánskými a ostravskými příznivci je známou věcí a nebylo třeba jí věnovat samostatný článek. Až teprve události na Bazalech uvrhly fanoušky do středu pozornosti médií, a tak u všech tří dalších sledovaných utkání už platilo, že se k tomuto tématu média vyjadřovala i před zápasem.

Co se týká poměru mezi zpravodajskými a publicistickými texty, mírně převažovaly názorové příspěvky (13:16). Tento údaj je však potřeba brát s rezervou, protože u mnoha textů není snadné rozlišit, do jaké kategorie spadají. Platí to především o rozhovorech, které ve všech případech balancují na hranici zpravodajských a publicistických. Vysoký počet publicistických příspěvků je dán charakterem sledovaných událostí a především způsobem, jakým se s nimi rozhodla vyrovnat fotbalová asociace. Ten totiž vyvolal mezi fotbalovou veřejností, a tudíž i fotbalovými novináři, živou diskusi a každý na něj měl trochu jiný názor. Není proto složité si představit, že i v rámci jednotlivých redakcí nebylo snadné dojít k názorové shodě, a proto své názory jednotliví redaktori vyjadřovali individuálně v různých sloupcích a komentářích. Dvěma nejpilnějším redaktory *Mladé fronty DNES* na zkoumané téma byli Radim Trusina (11) a Jan Palička (9).

Závěr

Chuligánství se počínaje incidenty v Ostravě stalo ústředním fotbalovým tématem konce sezony 2013/2014. To v obou zkoumaných denících jednoznačně dokládá počet článků, které se tomuto tématu věnovaly. První a poslední sledovanou kauzu od sebe dělily zhruba dva měsíce a za tuto dobu Sport nabídl bezmála 60 článků, které se týkaly problémů s fanoušky. Produkce *Mladé fronty DNES* byla ve stejném období zhruba poloviční, což je dáno výrazně menším prostorem, který fotbalu a sportu obecně mohly všeobecně zaměřené noviny věnovat.

Zajímavým faktem vyplývajícím z přehledů zveřejněných článků je také to, že nejpilnější redaktoři – Pavel Kalouš ze *Sportu* a Radim Trusina z *Mladé fronty DNES* – napsali stejný počet článků – jedenáct. Při dvojnásobném celkovém počtu článků *Sportu* to svědčí o tom, že si *Mladá fronta DNES* musela vystačit s mnohem užším okruhem redaktorů. Zastoupení publicistických a zpravodajských textů bylo v obou denících srovnatelné – zhruba v poměru 1:1. Největším rozdílem z pohledu typologie jednotlivých příspěvků bylo mnohem častější zařazování názorů čtenářů ve *Sportu*. Zatímco *MF DNES* s materiálem od svých čtenářů/fanoušků prakticky vůbec nepracovala, *Sport* jejich hodnocení přinášel v rubrikách Očima fanoušků, Z kotle, Ohlasy fanoušků či Fórum. Zdrojem mu velmi často byly webové stránky iSport.cz, vzácněji potom fanouškovské weby jednotlivých fanklubů, např. spartaforever.cz.

Rozvrstvení článků v průběhu času se v obou tištěných médiích rovněž podobalo. U první sledované kauzy bylo typické tím, že vyšlo jen minimum textů s fanouškovskou tematikou před samotným zápasem. Až teprve události z Bazalů nastolily nové téma, a tak u všech tří ostatních utkání už se otázka chuligánství a možných problémů s diváky objevovala v servisu *Sportu* i *MF DNES* nejen po zápase, ale i před ním. Výrazněji se tento efekt projevil na stránkách *Sportu*, což znovu souvisí s větším prostorem a širší redaktorskou základnou, jež mohla zápasy detailněji pokrýt nejen ze sportovního, ale také fanouškovského hlediska. Mnohem větší prostor ve *Sportu* také souvisí s odlišným pojetím referování o zkoumaných událostech. *Sport* chápal problém s fanoušky jako ucelenou kauzu, jíž byly v určitých číslech věnovány až tři celé strany, které redaktorům dávaly možnost psát o tématu ze všech možných úhlů pohledu a pomáhat si rámečky, grafy a přehledovými tabulkami. Zpravodajství

MF DNES naproti tomu sestávalo především z jednotlivých samostatně stojících příspěvků, které se soustředily na nejdůležitější aspekty události a jakoukoli infografiku využívaly jen velmi zřídka.

Z pohledu užívaného jazyka lze konstatovat, že se ani jedno ze zkoumaných médií nijak zvlášť neodchylovalo od spisovné normy. V případě *MF DNES* lze jako výjimku uvést některé obraty redaktora Jana Paličky, který v několika článcích užil vulgární výrazy jako „*posranej*“, „*zkurvená*“ nebo „*buzeranti*“. Hájil se přitom tím, že užitím těchto vulgarit dodává svým textům autentičnost. *Sport* v této otázce volil jinou strategii. Když jeho redaktoři podobný výraz ve svých textech použili, nikdy nebyl otištěn v celém znění, ale po prvních dvou nebo třech písmenech bylo použito výpustky nebo hvězdiček. Tento korektnější způsob, který jde ruku v ruce s voláním po kultivaci prostředí na stadionech, by měl být bližší serioznímu deníku než příbuznému bulvárního *Blesku*, nicméně opak byl pravdou. V případě *Sportu* ještě z jazykového hlediska zaujala viditelná snaha o vytvoření vlastního stylu titulků, které měly často formát otázky a stručné odpovědi (*Pelta ven? Proč ne!, Dýmavnice? Nebylo mi dobře, Nadávky fanoušků? Ted' už bez výjimek, Urážky? Sudí byl tolerantní...*), a pravidelná rubrika Ladislava Vízka, fotbalového internacionála. Editoři se v jeho případě rozhodli zachovat původní podobu jeho projevu a nechali textům hovorový nádech („*Sparta má titul. Na o co, chtělo by se říct. Při kvalitě naší ligy a při síle týmu z Letný to není žádný překvapení.*“¹¹⁰)

Události na ostravském stadionu vyvolaly v české fotbalové obci mnoho otázek. Pro fotbalovou asociaci to byl jasný signál, že je potřeba znovu zaměřit svou pozornost na boj s chuligány. Způsob, jakým fotbalová asociace začala problém řešit, však uklidnění nepřinesl a sám o sobě se stal předmětem dalších diskuzí. Média v takové situaci pochopitelně nemohla mlčet a články s fanouškovskou tematikou se velice rychle staly když ne hlavní, tak jednou z hlavních náplní fotbalového zpravodajství a publicistiky.

Postoj redaktorů byl vesměs stejný v obou sledovaných denících. Potyčky fanoušků s policií z ostravských Bazalů, do kterých byli vtaženi i řadoví diváci, novináři

¹¹⁰ VÍZEK, Ladislav. *Pelta ven? Proč ne!* *Sport*. 7. 5. 2014, s. 23.

odsoudili a volali po rychlém a rázném zásahu FAČR. Asociace se rozhodla s chuligány bojovat tak, že nařídila delegátům a rozhodčím, aby přerušovali či dokonce ukončovali utkání, v nichž dojde k vulgárním nebo násilným projevům části tribun. Toto nařízení přitom začalo platit až v závěrečné části soutěže, takže hrozilo, že pokud bude důsledně dodržováno, může být v sázce její regulérnost. Navíc neexistoval konkrétní manuál, který by rozhodčím pomáhal posuzovat závadnost projevů publika spravedlivě a hlavně jednotně, takže začal převládat pocit, že není používán stejný metr. Tento fakt nakonec stvrdila sama asociace, když přiznala, že v případě pražského derby bude při potírání vulgarit přece jenom benevolentnější, aby se sledovaný zápas hlavně dohrál. Novináři tak začali upozorňovat na nedomyšlenost, nepřipravenost a hlavně neefektivnost boje s fotbalovými chuligány a jejich kritika se přesunula ze samotných výtržníků směrem k fotbalové asociaci a její bezradnosti. Některé, spíše ojedinělé, hlasy potom upozorňovaly i na špatnou práci policie a klubů coby pořadatelů utkání. Většina těchto kritiků se rekrutovala z řad fanoušků – nejčastěji se v tomto duchu na stránkách *Sportu* vyjadřoval Lukáš Vala, šéf slávistického kotle. Částečně s ním však souhlasili i někteří profesionální novináři. Pavel Kalouš ze *Sportu* například vyjádřil pochybnost nad adekvátností zásahu policistů na Čechově mostě, kde slávističtí příznivci před derby odpalovali pyrotechniku, což příslušníci Policie ČR trestali obušky. Celkově lze názor většiny novinářů shrnout tak, že snaha FAČR zlepšit situaci na tribunách českých stadionů je záslužná, ale způsob, jakým se toho asociace snažila docílit, šťastný není.

I média hrají v cestě za kultivací fotbalového prostředí významnou roli. Ta se přitom oproti minulosti výrazně změnila. Pro fotbalové chuligány už dnes není největší motivací být vidět v televizi či novinách, což v dřevních dobách moderního chuligánství představovalo měřítko „kvality“ gangu fotbalových výtržníků. Dnes tuto nechtěnou funkci tisku a televize nahrazuje internet. Tím, že dnešní média budou o problémech s chuligány pravidelně referovat a tato otázka zůstane součástí jejich agendy, bude se tímto jevem fotbalová generalita muset zabývat, pokud nebude chtít přihlížet úbytku diváků na stadionech. Z tohoto pohledu je jedině dobře, že jak *Sport*, tak *Mladá fronta DNES*, věnovaly sledovaným událostem tolik prostoru. O problémech obě média referovala profesionálně, nezkresleně a přiměřeným množstvím příspěvků tak, aby to nebylo na úkor sportovní stránky věci. A to je rozhodně lepší přístup než mlčet a doufat, že budou-li se média chuligány ignorovat, přestane je bavit páchat výtržnosti. Média původcem tohoto fenoménu totiž rozhodně nejsou. Nesmí se zapomínat na to, že

chuligánství se zrodilo dřív než moderní masová média a že násilí, jak plyne z teoretické části této práce, bylo s fotbalem spjata odjakživa.

V silách dnešní společnosti by však mělo být se tomuto problému postavit a zajistit návštěvníkům (nejen) fotbalových stadionů bezpečnost, tak aby se otcové nemuseli bát vzít své potomky na fotbal. A mohou-li tomu média nějak pomoci, je jejich povinností se o to pokusit.

Summary

After the disturbance during the half-time break of Baník Ostrava vs Sparta Prague match, hooliganism became one of the most frequently mentioned topic in Czech sports media. This fact can be demonstrated by the number of articles published in both newspaper that took part in this research. Hooligans, however, were not the only object of journalists' criticism. It was also the Czech Football Association because of its helplessness and inefficiency in fight with football hoodlums.

Today's media have their own important role in combat with hooliganism. They have to keep covering this topic, so that it remains in attention of general public and people who are in charge. It is necessary to guarantee safety at football stadiums and if there is a possibility for media to help, it is their duty to try it.

Použitá literatura

- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.
- URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 230 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3563-4.
- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.
- SEKOT, Aleš: Násilí ve sportu: fotbaloví chuligáni: in Sborník příspěvků z mezinárodní konference 20. září 2007. Policejní akademie ČR v Praze. Vydavatelství PA ČR. 2007. Praha.
- CHARVÁT, Michal. *Hostilita ve sportovním prostředí*. 1. vyd. Brno: BMS creative, 2008, 89 s. ISBN 978-80-254-3146-7.
- MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004, 181 s. *The sociology of sport: a selection of readings*. 1st pub. Editor Eric Dunning. London: Frank Cass & Co. Ltd., 1971, xxii, 382 s. New sociology library, 2. ISBN 0714622931.
- SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010, 181 s. ISBN 978-80-246-1838-8.
- WANN, Daniel L. *Sport fans: the psychology and social impact of spectators*. New York: Routledge, 2001, ix, 246 s. ISBN 0415924642.
- SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.
- JAMIESON, Lynn Marie a Thomas J ORR. *Sport and violence: a critical examination of sport*. 1st ed. London: Butterworth-Heinemann, 2009, xviii, 237 s. ISBN 978-0-7506-8405-7.

Akademické práce

- RIETHOFOVÁ, Alžběta. *Vývoj periodika Československý sport od svého vzniku do roku 1988*. Praha, 2012. 60 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.
- HEJBAL, Dominik. *Působení pražských klubů v sezoně 2011/2012 české nejvyšší fotbalové soutěže v celostátních denících*. Praha, 2013. 64 s. Diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Jan Halada, CSc.

Internetové zdroje

- O nás. *CZECH NEWS CENTER a.s.* [online]. [2014] [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://www.cncenter.cz/clanek/1323/o-nas>.

Fotbalovestadiony.cz. Návštěvnost Gambrinus ligy 2013/2014 [online]. © 2014. [vid. 23. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.fotbalovestadiony.cz/navstevnost-gambrinus-ligy-2013-14>.

Periodika

Sport a Mladá fronta DNES v obdobích 17. 3. – 5. 4. 2014, 7. 4. – 26. 4. 2014, 28. 4. – 31. 5. 2014.